Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

Навчально-науковий юридичний інститут

Гейнц Р. М.

ДОГОВОРИ У СФЕРІ НАДАННЯ ПОСЛУГ

методичні вказівки для підготовки до семінарських занять магістрантів 2-го курсу денної та заочної форм навчання спеціальності «Право»

Івано-Франківськ – 2022

Схвалено на засіданні кафедри цивільного права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.)

Затверджено Науково-методичною радою Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національний університет імені Василя Стефаника (протокол № 1 від 18 жовтня 2022 р.)

Рекомендовано до друку Вченою радою Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (протокол № 3 від 30 листопада 2022 р.)

Рецензенти:

Банасевич Ірина Іванівна	кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри цивільного права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
Олійник Оксана Степанівна	кандидатка юридичних наук, доцентка, заступниця директорки ННЮІ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Гейнц Р. М. Договори у сфері надання послуг: методичні вказівки для підготовки до семінарських занять магістрантів 2-го курсу денної та заочної форм навчання спеціальності 081 «Право». Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2022. 40 с.

Методичні вказівки для підготовки до семінарських занять магістрантів 2-го курсу з навчальної дисципліни «Договори у сфері надання послуг» розроблені на основі навчального плану підготовки магістра спеціальності 081 «Право» Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника. Вказівки містять методичні рекомендації для підготовки до заняття, переліки питань, які виносяться до обговорення на занятті, практичні завдання для закріплення теоретичного матеріалу. До кожної теми наводиться перелік рекомендованої літератури, що включає нормативно-правові акти станом на 01.09.2022 р., судову практику, навчальні посібники та наукові праці.

Методичні вказівки призначені для магістрантів, аспірантів, науково-педагогічних працівників.

© Гейнц Р. М., 2022
© Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2022

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА **4**

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ **6**

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ **9**

ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ **10**

Семінарське заняття № 1. Загальні положення про договірне регулювання послуг..... 10

Семінарське заняття № 2-3. Договірне регулювання надання транспортних послуг 12

Семінарське заняття № 4. Договірне регулювання надання послуг зберігання 15

Семінарське заняття № 5. Договірне регулювання надання посередницьких послуг. ... 18

Семінарське заняття № 6. Договірне регулювання надання фінансових послуг..... 21

Семінарське заняття № 7. Договірне регулювання надання туристичних, готельних та телекомунікаційних послуг..... 24

Семінарське заняття № 8. Договірне регулювання надання медичних послуг 27

Семінарське заняття № 9. Договірне регулювання надання освітніх, правових та інших видів послуг 30

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ..... **32**

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ДЛЯ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ **33**

ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ДЛЯ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ **34**

Семінарське заняття № 1. Загальні положення про договірне регулювання послуг.....34

Семінарське заняття № 2. Договірне регулювання надання медичних послуг 36

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ.....**39**

ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Договори у сфері надання послуг» є дисципліною вільного вибору здобувача вищої освіти із циклу дисциплін професійної підготовки навчального плану магістра спеціальності «Право».

Метою викладання дисципліни «Договори у сфері надання послуг» є формування компетентності щодо здатності розуміння основних договірних конструкцій про надання послуг та законодавства у цій сфері, основних тенденцій його розвитку і застосування судами та іншими правозастосовними органами норм чинного законодавства щодо укладання, зміни і виконання договорів про надання послуг.

Основними цілями вивчення дисципліни є поглиблення знань щодо договірного регулювання відносин з надання послуг, розуміння сутності послуг, специфіки договірного регулювання їх надання, відповідальності сторін за невиконання умов договору про надання послуг, набуття навиків щодо застосування норм чинного законодавства у цій сфері на практиці.

— поглиблення знань щодо договірного регулювання відносин з надання послуг;

— розуміння сутності послуги як економічної та правової категорії;

— вивчення специфіки договірного регулювання надання послуг;

— ознайомлення із новітніми цивілістичними дослідженнями, які торкаються договірного регулювання надання послуг;

— вивчення національного законодавчого забезпечення надання послуг;

— визначення способів захисту порушених прав учасників договірних зобов’язань з надання послуг;

— визначення відповідальності сторін за невиконання умов договору про надання послуг;

— набуття навиків застосування норм чинного законодавства у цій сфері на практиці.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми програмними результатами навчання є:

Здатність продемонструвати знання та розуміння:

системи джерел договірного права у сфері послуг;

закономірностей розвитку договірного регулювання надання послуг;

сутність послуги як правової категорії та існуючі в доктрині підходи з цього питання;

системи договірних зобов’язань з надання послуг;

договірного регулювання надання окремих видів послуг;

особливостей цивільно-правової відповідальності за порушення зобов’язань з надання послуг.

Студент повинен вміти:

правильно формулювати юридичні поняття і категорії;

здійснювати комплексний аналіз норм, що регулюють договірні відносини у сфері послуг;

правильно застосовувати на практиці норми договірного права у сфері надання послуг;

грамотно складати проекти договорів про надання послуг;

давати правильну юридичну кваліфікацію конкретним життєвим ситуаціям та правильно застосовувати норми чинного законодавства, що регулюють відносини у сфері надання послуг;

визначати способи захисту суб’єктивних цивільних прав учасників договірних правовідносин з надання послуг;

складати позовні заяви щодо захисту прав замовників та послугонадавачів.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретично-правові основи договірного регулювання послуг

Тема 1. Поняття, ознаки та види послуг

Основні поняття і особливості правового регулювання надання послуг в законодавстві України. Послуга як правова категорія: законодавчий та доктринальний підходи. Ознаки послуги як правової категорії.

Джерела правового регулювання зобов'язань з надання послуг та їх характеристика.

Поняття та ознаки послуги як економічної категорії. Класифікація послуг. «Послуга» та «результат робіт» як об'єкти цивільних прав: порівняльно-правова характеристика.

Тема 2. Договір як регулятор відносин з надання послуг: загальні положення

Розвиток інституту договірних зобов'язань з надання послуг у законодавстві України. Система договорів про надання послуг: доктринальні підходи.

Загальна характеристика договору про надання послуг: поняття, ознаки, зміст та відповідальність.

Види договорів, що опосередковують зобов'язання з надання послуг. Непоіменовані договори у сфері послуг.

Змістовий модуль 2. Характеристика окремих видів договорів про надання послуг

Тема 3. Договірне регулювання надання транспортних послуг

Види перевезень та їх правове регулювання. Загальна характеристика договору перевезення вантажу. Укладення договорів перевезення вантажів. Сторони договору перевезення вантажу. Зміст і виконання договорів перевезення вантажів. Відповідальність за неналежне виконання договору перевезення вантажів. Підстави і межі відповідальності перевізника. Відповідальність відправника вантажу і вантажоодержувача. Особливості перевезення вантажу залізничним транспортом. Договір перевезення вантажу автомобільним транспортом. Договір перевезення вантажів морським транспортом. Договір перевезення вантажу річковим транспортом.

Особливості договору перевезення пасажира та багажу різними видам транспорту. Договір перевезення пасажира та багажу залізничним транспортом. Договір перевезення пасажира та багажу автомобільним транспортом. Договір перевезення пасажира та багажу річковим транспортом. Договір перевезення повітряним транспортом.

Тема 4. Договірне регулювання надання послуг зберігання

Загальні положення про договір зберігання. Поняття і предмет договору зберігання. Обов'язки сторін договору зберігання. Відповідальність зберігача.

Договір складського зберігання. Зберігання речей із правом їхнього використання.

Договірне регулювання спеціальних видів зберігання. Зберігання речі у ломбарді. Зберігання цінностей у банку. Зберігання речей у камерах схову організацій, підприємств транспорту та у гардеробі організації. Зберігання речей пасажира під час його перевезення та зберігання речей у готелі. Зберігання автотранспортних засобів.

Загальна характеристика договору про охорону об’єктів.

Тема 5. Договірне регулювання надання посередницьких послуг

Поняття, види та особливості посередницьких послуг.

Поняття, елементи та зміст договору доручення. Порядок укладення та виконання договору доручення. Фідуціарний характер відносин доручення. Припинення договору доручення.

Загальна характеристика договору комісії. Відмінність договору комісії від договору доручення. Зміст договору комісії. Виконання і припинення договору комісії. Відповідальність комісіонера.

Загальна характеристика агентського договору: поняття, предмет, сторони та зміст. Припинення агентського договору.

Договір управління майном: поняття, предмет, форма. Об'єкти управління. Особливості правового режиму майна, що знаходиться в управлінні. Зміст і виконання договору управління майном. Відповідальність управителя. Припинення договору управління майном.

Тема 6. Договірне регулювання надання фінансових послуг

Договір про надання фінансових послуг. Поняття та види фінансових послуг.

Кредитний договір: поняття, сторони та зміст. Виконання кредитного договору. Правові наслідки недійсності кредитного договору.

Договір банківського вкладу: поняття, сторони, предмет. Види банківських вкладів та їх оформлення. Виконання договору банківського вкладу. Правові наслідки порушення договору банківського вкладу. Цивільно-правовий захист прав вкладників.

Договір банківського рахунку: поняття, порядок укладення, форма. Виконання договору банківського рахунку. Списання коштів з банківського рахунку. Арешт рахунка і призупинення операцій по рахунку. Правові наслідки порушення договору банківського рахунку.

Окремі види договорів банківського рахунку. Правовий режим окремих банківських рахунків (розрахункових, поточних, бюджетних, кореспондентських і ін.).

Договір фінансування під уступку грошової вимоги. Поняття і види факторингу. Суб’єктний склад і зміст договору. Права та обов’язки сторін договору факторингу.

Тема 7. Договірне регулювання надання туристичних, екскурсійних та готельних послуг

Договір про надання туристичних послуг: поняття, загальна характеристика, сторони. Істотні умови договору про надання туристичних послуг. Відповідальність за неналежне виконання чи невиконання умов договору про надання туристичних послуг.

Договір на екскурсійне обслуговування: поняття та юридична кваліфікація. Форма договору та порядок його укладання. Сторони та їх відповідальність за договором на екскурсійне обслуговування.

Поняття та особливості правового регулювання договору про надання готельних послуг. Види закладів розміщення.

Тема 8. Договірне регулювання надання медичних послуг

Договір про надання медичних послуг: поняття, загальна характеристика та особливості виконання. Свобода договору про надання медичної послуги. Істотні умови договору про надання медичної послуги. Якість надання медичної послуги. Суб'єктний склад і зміст договору. Інформована згода пацієнта на медичне втручання. Медична таємниця.

Права та обов'язки сторін договору про надання медичних послуг. Відповідальність за неналежне виконання чи невиконання умов договору про надання медичних послуг.

Класифікація договорів про надання медичних послуг. Договір про надання косметичних послуг. Договір сурогатного материнства. Договірні відносини у сфері трансплантації органів.

Договір про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій. Суб'єктний склад і зміст договору.

Тема 9. Договірне регулювання надання освітніх, правових та інших видів послуг

Договір про надання освітніх послуг: поняття, загальна характеристика та особливості виконання. Істотні умови та сторони договору. Права та обов'язки сторін договору про надання освітніх послуг. Відповідальність за неналежне виконання чи невиконання умов договору про надання освітніх послуг.

Договірне регулювання надання правових послуг. Співвідношення понять «правова послуга» та «правова допомога».

Договір про надання інформаційних послуг: предмет, сторони, порядок укладення і виконання, відповідальність за неналежне виконання.

Договір про надання телекомунікаційних послуг: поняття, загальна характеристика, сторони. Істотні умови договору про надання телекомунікаційних послуг. Відповідальність за неналежне виконання чи невиконання умов договору про надання телекомунікаційних послуг.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

№ з/п	Найменування розділів і тем	Кількість годин		
		лек.	сем.	с/р
Змістовий модуль 1. Теоретично-правові основи договірного регулювання послуг				
1.	Поняття, ознаки та види послуг	2	1	5
2.	Договір як регулятор відносин з надання послуг: загальні положення	2	1	5
Змістовий модуль 2. Характеристика окремих видів договорів про надання послуг				
3.	Договірне регулювання надання транспортних послуг.	–	4	10
4.	Договірне регулювання надання послуг зберігання.	–	2	6
5.	Договірне регулювання надання посередницьких послуг	–	2	6
6.	Договірне регулювання надання фінансових послуг.	–	2	8
7.	Договірне регулювання надання туристичних, екскурсійних та готельних послуг.	2	2	8
8.	Договірне регулювання надання медичних послуг.	2	2	7
9.	Договірне регулювання надання освітніх, правових та інших видів послуг.	–	2	9
	Разом:	**8**	**18**	**64**

ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття № 1(2 год.)
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ДОГОВІРНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОСЛУГ

Методичні рекомендації: Вивчення теми є надзвичайно важливим, позаяк дає можливість отримати знання про доктринальні та законодавчі підходи до поняття послуги в праві України, а також розуміння послуги в економічній науці. При вивченні теми слід звернути увагу на існування в українській цивілістиці різних концепцій розуміння сутності послуги як юридичної категорії, ознаки, які їй притаманні послузі як об'єкту цивільних прав. Особливу увагу слід звернути на нормативно-правові акти, які регулюють відносини з надання послуг, їх особливості.

Правовідносини у сфері послуг опосередковуються системою договорів про надання послуг. Дефініція договору про надання послуг закріплена у ч. 1 ст. 901 ЦК України. Загальними ознаками, які об'єднують всі договірні зобов'язання з надання послуг в єдину групу, є особливості об'єкта. При підготовці до першого та третього питання слід ознайомитися відповідно з підрозділами 1.1 та 2.2 дисертаційного дослідження Федорченко Н. В. «Зобов'язання з надання послуг у цивільному праві України: теоретично-правові засади». Проблематика систематизації договорів про надання послугу цивільному досліджується Телестаковою А.А. Проблематиці систематизації договорів загалом присвячені дисертаційні дослідження Олюхи В. Г. «Цивільно-правовий договір: поняття, функції та система» (2003 р), Бервено С. М. «Проблеми договірного права України» (2006 р.), Веретельник Л. К. «Систематизація договорів у цивільному праві України» (2007 р.), Проблематика непоіменованості договорів висвітлюється у дисертаційному дослідженні Мигалюк Л. В. «Непойменовані договори в цивільному праві України» та окремих наукових публікаціях, які присвячені дослідженню договорів, які непередбачені цивільним законодавством серед яких договори про надання послуг займають основну частину.

⇨ Питання для обговорення:

1. Послуга як економічна категорія.
2. Джерела правового регулювання зобов'язань з надання послуг та їх характеристика.
3. Послуга як правова категорія.
4. Ознаки послуги як об'єкта цивільних правовідносин.
5. Загальна характеристика договору про надання послуг:
   - поняття та особливості;
   - юридична природа;
   - зміст та відповідальність сторін.
6. Види договорів, що опосередковують зобов'язання з надання послуг.

☑ ***Ключові питання і терміни:*** *послуга, договір про надання послуг, послуга як правова категорія, непоіменований договір, виконавець (послугонадавач), послугоотримувач.*

Питання для самоконтролю

1. Які науковці-правники досліджували поняття послуги?
2. Які Ви знаєте наукові визначення поняття «послуги» як юридичної категорії?
3. Перелічіть та охарактеризуйте ознаки послуги як правової категорії.
4. Дайте визначення послуги як економічної категорії.
5. Як визначається «послуга» у Законі України «Про захист прав споживачів»?
6. Як тлумачиться ознака «невідчутності» послуги в економічній науці?
7. Приведіть приклади послуг, що входять до категорії споживчих.
8. Розкрийте ознаку «невіддільність» послуги.
9. Який доктринальний підхід розуміння сутності послуг поділяється Вами? Відповідь аргументуйте.
10. Перелічіть зобов'язання з надання послуг за ЦК України.
11. Що означає непостійність послуги?
12. Які основні періоди еволюції інституту послуг виокремлює дослідниця Федорченко Н.В.?
13. Перелічіть ознаки давньоримського інституту найму послуг.
14. Дайте визначення договору про надання послуг.
15. Перелічіть види договорів про надання послуг, які закріплені в ЦК України.
16. Які критерії застосовуються для поділу договірних видів на певні класифікаційні групи?

17. Перелічіть та охарактеризуйте ознаки договору про надання послуг.
18. Які класифікаційні критерії для систематизації договорів про надання послуг пропонує Телестакова А.А.

Індивідуальні завдання:

1. Анотація наукових поглядів за темою «Поняття «послуги» у працях науковців Прикарпатської цивілістичної школи».
2. Анотація наукових поглядів за темою «Систематизація договорів з надання послуг».
3. Реферат на тему «Розвиток інституту договірних зобов'язань з надання послуг у законодавстві України».
4. Реферат на тему «Послуга» та «результат робіт» як об'єкти цивільних прав: порівняльна характеристика».

Нормативні акти та література

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. Дата оновлення: 01.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text (дата звернення: 20.08.2022)
2. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 року № 1023-XII. Дата оновлення: 01.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text
3. Класифікатор видів економічної діяльності ДК 009 : 2010 Дата оновлення: 24.02.2020. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10/print1453282519889456
4. Васильєва В.А. Проблеми цивільно-правового регулювання відносин з надання посередницьких послуг: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. д-ра юрид. наук: 12.00.03; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2006. 31 с.
5. Богославець В.М. Договори про надання правових послуг: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.0; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. К., 2008. 19 с.
6. Гейнц Р. М. Послуга як об'єкт цивільних прав за Цивільним кодексом України. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: Збірник наукових статей. Випуск 30. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2012. С. 86 – 93.: http://lib.pnu.edu.ua/files/zbirnyky/zb30-2012.pdf
7. Гудима М.М. Захист прав споживачів за договором про надання туристичних послуг: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.03; Н.-д. ін-т приват. права і підприємництва НАПН України. К., 2012. 20 с.
8. Гончарук К. В. Послуга як економічна категорія / Збірник наукових праць ВНАУ. Серія Економічні науки, 2011. № 02 (52). Том 2. С.24-28 URL: http://repository.vsau.org/getfile.php/9419.pdf
9. Договір як універсальна форма правового регулювання: монографія / за заг. ред. проф. В.А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. С. 134-142, С. 193-218
10. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. /Т. В. Боднар, О.В.Дзера, Н.С. Кузнєцова та ін.: за заг. ред. О.В.Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2009. С. 473-484
11. Дишкантюк Ю. Поняття й ознаки послуги як предмета господарсько-правового регулювання. Юридичний вісник. 2020. № 1. С. 285-291 URL: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/15953/Ю.%%2020Дишкантюк%20Поняття%20%й%20ознаки%20як%20предмета%20господарсько-правового%20регулювання.pdf?sequence=1&isAllowed=y
12. Науово-практичний коментар Цивільного кодексу України у 2-т. – 5-те вид., перероб. і допов. / за ред. О.В.Джери (кер. авт. кол.), Н.С.Кузнєцової, В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013. Т. ІІ. 1120 с. С.549-560
13. Телестакова А. А. Система договорів про надання послуг в цивільному праві України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. К., 2008. 16 с.
14. Цивільне право: підручник у 2-х т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М. Баринова, Т. І. Бєгова та ін..; за заг ред. В. І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Х.: Право, 2011. Т. 2. 816 с URL: http://pidruchniki.com/1584072047810/pravo/tsivilne_pravo_tom_2
15. Цивільне право України. Договірні і недоговірні зобов'язання: [підручник] / [С.С.Бичкова, І.А.Бірюков, В.І.Бобрик та ін.]; за заг. рд. С.С. Бичкової. – 3-тє вид., змін. та допов. К.: Алерта, 2014. 496 с. URL: http://pidruchniki.com/1029022857219/pravo/tsivilne_pravo_ukrayini_dogovirni_ta_nedogovirni_zobovyazannya
16. Федорченко Наталія Володимирівна «Зобов'язання з надання послуг у цивільному праві України: теоретико-правові засади» на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. URL: https://drive.google.com/file/d/0B6e_r_dbLQfjZDd5ZFdjeXFBQzQ/view
17. Рєзнікова В.В. Співвідношення понять «послуга» та «роботи», «договір про надання послуг» та «договір підряду». Вісник господарського судочинства. Київ: Вищий господарський суд України; Видавничий дім «Ін Юре», 2012. № 3. С.85-92
18. Рєзнікова В.В. Сутність категорії «послуга»: аналіз існуючих концепцій. Вісник господарського судочинства. Київ: Вищий господарський суд України; Видавничий дім «Ін Юре», 2009,. № 1. С.58-68

Семінарське заняття № 2-3(4 год.)
ДОГОВІРНЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ ТРАНСПОРТНИХ ПОСЛУГ

Методичні рекомендації: Правовідносини у сфері транспортних послуг опосередковуються системою договорів перевезення, які є різновидами договорів про надання послуг. Дефініції договорів перевезення вантажів, пасажира та багажу закріплені у ЦК України. Загальними ознаками, які об'єднують всі договірні зобов'язання з надання послуг в єдину групу, є особливості об'єкта. Перевезення вантажів, пасажирів, багажу та пошти залежно від видів транспорту, якими вони здійснюються, поділяються на: 1) залізничні; 2) річкові; 3) морські; 4) повітряні; 5) автомобільні. Характеризуючи види договору перевезення необхідно звернути увагу на поняття договору, порядок його укладення, зміст, виконання та правові наслідки невиконання договору. При підготовці питань, що винесені на обговорення, слід опрацювати матеріал навчального підручника Договірне право України. Особлива частина /за ред. О.В. Дзери, який висвітлює відповідні питання, та нормативно-правові акти, які регулюють перевезення конкретним видом транспорту.

⇨ Питання для обговорення:

1. Види перевезень та їх правове регулювання.
2. Договір перевезення вантажу залізничним транспортом.
3. Договір перевезення пасажира та багажу залізничним транспортом.
4. Договір перевезення вантажу автомобільним транспортом.
5. Договір перевезення пасажира та багажу автомобільним транспортом.
6. Договір перевезення вантажу річковим транспортом.
7. Договір перевезення пасажира та багажу річковим транспортом.
8. Договір перевезення повітряним транспортом.
9. Договір перевезення вантажів морським транспортом.

☑ ***Ключові питання і терміни:*** *договір перевезення вантажу, договір перевезення пасажира та багажу.*

Питання для самоконтролю

1. Перелічіть нормативно-правові акти, які регулюють перевезення в Україні.
2. Які види договорів перевезення залізничним транспортом виділяє законодавець залежно від предмета перевезення?
3. Назвіть юридичні ознаки договору перевезення вантажу залізничним транспортом.
4. Перелічіть права та обов'язки перевізника за договором перевезення вантажу залізничним (автомобільним) транспортом.
5. Розкрийте зміст понять «втрата вантажу», «нестача», «псування» і «пошкодження» вантажу.
6. Як відповідає перевізник за шкоду, завдану пасажирові під час перевезення та у разі неподання або несвоєчасного подання транспортного засобу для перевезення?
7. Розкрийте зміст поняття «ручна поклажа» за договором перевезення пасажира залізничним транспортом.
8. Розмежуйте поняття «ручна поклажа» і «багаж».
9. Перелічіть права пасажира за договором перевезення пасажира і багажу залізничним транспортом.
10. Назвіть істотні умови перевезення вантажу автомобільним транспортом.
11. Назвіть юридичні ознаки договору перевезення вантажу автомобільним транспортом.
12. Форми відповідальності за договором перевезення вантажу автомобільним транспортом.
13. Що слід розуміти під ручною поклажею при автомобільному перевезенні пасажира?
14. Перелічіть права та обов'язки пасажира за договором перевезення автомобільним транспортом?
15. Що таке «транспорт загального користування»?
16. Назвіть юридичні ознаки договору перевезення вантажу річковим транспортом.
17. Якою майнова відповідальність за договором перевезення вантажу річковим транспортом.
18. Права пасажира за договором перевезення річковим транспортом.
19. Назвіть джерела договору перевезення повітряним транспортом.
20. Дайте характеристику сторін договору перевезення повітряним транспортом.
21. Які умови договору перевезення повітряним транспортом є істотними?
22. Які підстави відповідальності перевізника за договором перевезення повітряним транспортом?
23. Розкрийте поняття договору перевезення вантажу морським транспортом та його ознаки.

24. Що таке коносамент?
25. Назвіть права та обов'язки сторін за договором перевезення вантажу морським транспортом.

✍ Практичні завдання:

Задача 1. 22 жовтня 2021 р. С. через регіональне представництво ТОВ «Диліжанс» у м. Суми здала для відправи вантаж вагою 30 кг. на ім'я одержувача П. за адресою м. Бердянськ, що підтверджується квитанцією № 58806832. При оформленні вантажу представник ТОВ не надав С. необхідну, доступну, достовірну та своєчасну інформацію щодо наданої послуги з перевезення вантажів та інформацію щодо декларування та страхування зданого до перевезення вантажу. Вантаж адресату доставлений не був, у зв'язку з чим 2 листопада 2021 р. С. звернулася до ТОВ із заявою про розшук втраченого вантажу. Не отримавши відповіді вона 14 листопада 2021 р. подала ТОВ претензію, відповідно до ст. 925 ЦК України, в якій просила відшкодувати вартість втраченого вантажу, фактична вартість якого становила 10 тис. грн. Листом від 21 листопада 2021 р ТОВ визнало факт втрати вантажу, проте погодилося лише частково відшкодувати його вартість.

Як вирішити спір? Який порядок врегулювання спору щодо відповідальності за втрачений вантаж? Проаналізуйте норми чинного законодавства на предмет того, коли вантаж вважається втраченим?

Задача 2. Підприємець Довженко уклав із залізницею договір перевезення з Одеси в Дніпропетровськ червоних помідорів та кабачків. Залізниця подала вагони під навантаження його вантажу з запізненням на три дні. До цього часу вантаж почав псуватися. В результаті при його реалізації Довженко зазнав значних збитків і подав в суд позов до залізниці з вимогою відшкодування збитків, викликаних тридобовою затримкою подачі вагонів. Залізниця відмовилася платити, мотивуючи це тим, що затримка подачі вагонів була викликана розмиттям полотна залізниці через тривалі зливові дощі в 100 км від станції навантаження вантажу.

Яке рішення повинен прийняти суд? Чи зміниться рішення суду у випадку, якщо затримка подачі вагонів відбулася через затримку вивантаження попереднім клієнтом?

Задача 3. Родина К. переїжджала з одного міста в інше й скористалася послугами залізниці, уклавши з останньою договір перевезення майна. Перед цим родина застрахувала майно у страховій компанії «Оранта». Під час транспортування вантажу відбулося зіткнення двох вантажних потягів, в результаті чого цілісність вантажного вагону порушилась й частина майна була втрачена, а інша пошкоджена.

Хто несе відповідальність за втрату і пошкодження вантажу? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 4. А. слідував автобусом далекого прямування за маршрутом Київ-Одеса, що належить АТП-0730 м. Києва. Не доїжджаючи 15 кілометрів до Одеси, автобус зненацька виїхав на смугу зустрічного руху, зіштовхнувся з автомашиною, що їхала назустріч, і перекинувся. У результаті цього А. отримав травму, довго знаходився на лікуванні і втратив у заробітку.

По видужанні він звернувся до АТП з вимогою відшкодувати йому втрачений заробіток, тому що АТП, будучи власником джерела підвищеної небезпеки, зобов'язане відшкодувати йому втрачений заробіток навіть за відсутності провини.

Однак АТП заперечувало проти відшкодування збитку, посилаючись на те, що на автобусі на одному з коліс була поставлена нова гума, що зненацька розірвалася і з цієї причини автобус виїхав на смугу зустрічного руху і перекинувся. А. був пред'явлений висновок експертизи, що підтвердив зазначені обставини. ***Вирішіть спір. Відповідь обґрунтуйте.***

Задача 5. Дніпропетровський річковий порт прийняв на себе зобов'язання здійснити перевезення вантажу в м. Київ. Днем доставки вантажу в договорі перевезення річковим транспортом було зазначено 10-те червня. П'ятого липня одержувач вантажу подав позов до суду про втрату вантажу оскільки вантаж досі не отримано.

Який порядок пред'явлення позовів до перевізників? Чи можна вважати вантаж втраченим? Яку відповідальність несе річковий порт за втрату вантажу?

Задача 6. Торгова компанія «Транстрейдер» уклала договір перевезення вантажів морським транспортом з Одеським торговим портом на перевезення 50 тис. тон золотої руди. В договорі були передбачені умови, у відповідності з якими перевізник не несе відповідальності за загибель вантажу у випадку стихійного лиха на морі.

Під час перевезення торгове судно було уражене ракетою, яка збилась з курсу під час проведення військових випробувань російським флотом.

У зв'язку з пошкодженням судна більша частина вантажу була втрачена. «Транстрейдінг» вимагав від порта відшкодувати збитки, так як судно перевізника перевозило вантаж занадто близько до району військових випробувань, а втрата вантажу не зумовлена природним причинам.

Порт відмовився відшкодувати збитки на підставі того, що ця обставина прирівнюється до передбачених в договорі.

Як вирішити цей спір, якщо договором не передбачені форс-мажорні обставини? У відповідності з якими нормами вирішується даний спір? Вирішити спір по суті.

Задача 7. 15 лютого М. повинен був вилетіти рейсом Авіакомпанії «Міжнародні авіалінії України» Київ-Дубай, о 18 год. 15 хв. за київським часом. Втім, даний рейс було затримано більше, ніж на 5 годин внаслідок очікування транзитних пасажирів з Харкова. Внаслідок такої затримки рейсу, М. не зміг вчасно потрапити на рейс до Гоа (Індія), а відтак йому прийшлось купувати новий квиток на інший рейс у Львові, здійснити витрати на переїзд до Львова потягом, витратити кошти на оплату таксі з аеропорту, оплатити одну ніч в готелі, а також харчуватися в дорозі. За таких обставин, М. поніс додаткові витрати у загальному розмірі 7 тис. Окрім того він вважав, що внаслідок неправомірних дій Авіакомпанії йому було завдано моральної шкоди, яку він оцінив у розмірі 3 тис. грн.

Як вирішити спір? Які підстави для звільнення перевізника від відповідальності? Чи підлягають задоволенню вимоги пасажира про компенсацію моральної шкоди?

🗍 Індивідуальні завдання:

1. Анотація наукових поглядів за темою «Договір перевезення вантажів».
2. Реферат на тему «Договір чартеру».
3. Реферат на тему «Система онлайн-бронювання місць для спільних поїздок на платформі BlaBlaCar».
4. Реферат на тему «Договір морського перевезення пасажира».
5. Анотація наукових поглядів за темою «Договір перевезення пасажира та багажу»

🕮 Нормативні акти та література

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. Дата оновлення: 01.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text (дата звернення: 20.08.2022)
2. Про транспорт: Закон України від 10 листопада 1994 року № 232/94-ВР. Дата оновлення: 09.06.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення: 20.08.2022)
3. Кодекс торговельного мореплавства України від 23 травня 1995 року. Дата оновлення: 01.01.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення: 20.08.2022)
4. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 року № 3393-VI. Дата оновлення: 16.06.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17#Text (дата звернення: 20.08.2022)
5. Про залізничний транспорт: Закон України від 04.11.1996 року № 273/96. Дата оновлення: 19.12.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/96-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення: 20.08.2022)
6. Про автомобільний транспорт: Закон України від 05 квітня 2001 року № 2344-III. Дата оновлення: 16.04.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14#top (дата звернення: 20.08.2022)
7. Про перевезення небезпечних вантажів: Закон України від 06 квітня 2000 року № 1644-III. Дата оновлення: 01.01.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1644-14#top (дата звернення: 20.08.2022)
8. Про внутрішній водний транспорт: Закон України від 03 грудня 2020 року № 1054-IX. Дата оновлення: 09.06.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1054-20#top (дата звернення: 20.08.2022)
9. Про міський електричний транспорт: Закон України від 29 червня 2004 року № 1914-IV. Дата оновлення: 16.10.2020. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1914-15#Text (дата звернення: 20.08.2022)
10. Статут залізниць України, затверджений Постановою КМУ від 06 квітня 1998 року № 457. Дата оновлення: 28.03.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/457-98-%D0%BF#Text (дата звернення: 20.08.2022)
11. Статут автомобільного транспорту УРСР, затверджений Постановою Ради Міністрів УРСР від 27 червня 1969 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/401-69-%D0%BF#top (дата звернення: 20.08.2022)

12. Правила перевезення пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України, затверджені наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 27.12.2006 р. Дата оновлення: 09.04.2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0310-07#Text (дата звернення: 20.08.2022)
13. Авіаційні правила України «Правила повітряних перевезень та обслуговування пасажирів і багажу», затверджені наказом Державної авіаційної служби України від 26 листопада 2018 р. Дата оновлення: 19.12.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0141-19#Text (дата звернення: 20.08.2022)
14. Правила перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджені наказом Міністерства транспорту України № 363 від 14 жовтня 1997 р. Дата оновлення: 12.07.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0128-98#Text (дата звернення: 20.08.2022)
15. Правила надання послуг пасажирського автомобільного транспорту, затв. Постановою КМУ № 176 від 18.02.1997 р. Дата оновлення: 06.05.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-97-%D0%BF#Text (дата звернення: 20.08.2022)
16. Правила надання населенню послуг з перевезень міським електротранспортом, затверджені Постановою КМУ від 23 грудня 2004 року № 1735. Дата оновлення: 18.10.2017. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1735-2004-%D0%BF#Text
17. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 року № 1023-XII. Дата оновлення: 01.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text (дата звернення: 20.08.2022)
18. Лукасевиич-Крутник І.С. Договірні зобов'язання з надання транспортних послуг у цивільному праві України: дис. … д.ю.н. за спец. 12.00.03. «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право». Тернопіль, 2019. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/36964/3/disertacja-lukasevich-krutnik-10_12_2019.pdf
19. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. /Т. В. Боднар, О.В.Дзера, Н.С. Кузнєцова та ін.: за заг. ред. О.В.Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2009. С. 485-645
20. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України у 2-т. – 5-те вид., перероб. і допов. / за ред. О.В.Дзери (кер. авт. кол.), Н.С.Кузнєцової, В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013. Т. ІІ. 1120 с.
21. Цивільне право: підручник у 2-х т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М. Баринова, Т. І. Бєгова та ін..; за заг ред. В. І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Х.: Право, 2011. Т. 2. 816 с URL: http://pidruchniki.com/1584072047810/pravo/tsivilne_pravo_tom_2
22. Цивільне право України: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах. / За ред. проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), Ч. 2. К.: Видавництво Ліра-К, 2018. 736 с.

Семінарське заняття № 4 (2 год.)
ДОГОВІРНЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ ПОСЛУГ ЗБЕРІГАННЯ

Методичні рекомендації: Договір зберігання є різновидом договорів з надання послуг, а відтак, на нього можуть поширюватися норми глави 63 ЦК України «Послуги. Загальні положення». Норми інституту зберігання майна, окрім ЦК України, містяться також у численних законодавчих актах різних галузей права. Зокрема, у Митному кодексі України, Повітряному кодексі України, Господарському кодексі України, законах України «Про туризм», «Про виконавче провадження». «Про банки і банківську діяльність» тощо. У ЦК України виділено 10 різноманітних договорів зберігання. Інститут зберігання не обмежується безпосередньо нормами, що безпосередньо регулюють договір зберігання майна. Зобов'язання зі зберігання майна можуть виникати і за іншими цивільно-правовими договорами, зокрема купівля-продаж, підряду, перевезення, а також за адміністративними актами, судовими рішеннями тощо. Поняття договору зберігання закріплено у ч.1 ст. 936 ЦК України. Зобов'язання зі зберігання, окрім договору, можуть виникати з інших підстав (правовий статус окремих суб'єктів цивільного права, наприклад, опікун; випадкове правомірне заволодіння майном чужим майном та припис закону (зберігання речей, які не мають власника або власник невідомий (ст. 335 ЦК України), зберігання знахідки (ст. 337 ЦК України), зберігання бездоглядної домашньої тварини (ст.ст. 340-342 ЦК України), зберігання скарбу (ст. 343 ЦК України). З огляду на зазначене, важливою є норма ст. 954 ЦК України, яка визначає, що положення глави про зберігання застосовуються до зберігання, яке здійснюється на підставі закону, якщо інше не встановлено законом. При підготовці питань, що винесені на обговорення, слід опрацювати матеріал навчального підручника Договірне право України. Особлива частина /за ред. О.В. Дзери, який висвітлює відповідні питання, ЦК України та нормативно-правові акти, які містять положення про окремі види зберігання.

⇨Питання для обговорення:

1. Договір складського зберігання.
2. Договірне регулювання спеціальних видів зберігання:
   – зберігання речей у ломбарді;
   – зберігання цінностей у банку;
   – зберігання речей у камерах схову організацій, підприємств транспорту, зберігання речей у гардеробі організацій та зберігання речей, що є предметом спору;
   – зберігання речей пасажира під час його перевезення та зберігання речей у готелі;
   – зберігання автотранспортних засобів.
3. Загальна характеристика договору про охорону об'єктів.

☑ ***Ключові питання і терміни:*** *договір зберігання, договір складського зберігання, договір охорони, поклажодавець, професійний зберігач.*

Питання для самоконтролю

1. У якій формі укладається договір зберігання?
2. Які обов'язки є у зберігача?
3. Хто є професійним зберігачем?
4. Назвіть і охарактеризуйте сторони договору складського зберігання.
5. Розмежуйте поняття «складська квитанція», «просте складське свідоцтво» і «подвійне складське свідоцтво».
6. Яку відповідальність несе зберігач за невиконання договору зберігання?
7. Перелічіть та охарактеризуйте правові ознаки договору зберігання в ломбарді.
8. В якій формі укладається договір зберігання цінностей у ломбарді / гардеробі?
9. Назвіть права та обов'язки ломбарду за договором зберігання речей в ломбарді.
10. Які є види договорів за участю банка як професійного зберігача?
11. Проведіть порівняльну характеристику договору зберігання цінностей у банку та договору про надання індивідуального банківського сейфу.
12. Перелічіть обов'язки зберігача за договором зберігання речей у гардеробі організації.
13. Якими нормативними актами регулюються відносини зі зберігання речей пасажира під час його перевезення?
14. Яким чином визначається розмір відповідальності перевізника за втрату чи пошкодження багажу, речей пасажира?
15. Які є види зберігання речей, що є предметом спору?
16. Що таке секвестр?
17. Перелічіть та охарактеризуйте правові ознаки договору зберігання автотранспортних засобів.
18. Дайте визначення договору охорони.
19. Хто є сторонами договору охорони?
20. Назвіть спільні та відмінні риси договору зберігання та договору охорони.

Практичні завдання:

Задача 1. «Альянс» (товарний склад) уклав із ПрАТ договір складського зберігання партії кави. Різке подорожчання високосортної кави призвело до зниження обсягів її продажу і, як наслідок, до збільшення строків зберігання вказаного товару. Коли представник ПрАТ прибув для отримання зі складу партії кави, зберігач відмовив у видачі товару, мотивуючи свою поведінку відсутністю оплати за зберігання. Не погоджуючись з такими діями, представник поклажодавця вказав, що вартість кави, яка перебуває на складі, значно перевищує суму заборгованості. Тоді зберігач запропонував ПрАТ отримати товар у певному обсязі, залишивши у розпорядженні зберігача лише ту частину, яка за вартістю дорівнює сумі заборгованості.

Вирішіть справу. Відповідь обґрунтуйте.

Задача 2. Особа 1 звернулася до суду з позовом до Банку, в якому просила:

1) стягнути з Банку матеріальну шкоду у розмірі – 60 тис. грн. і відшкодувати моральну шкоду у сумі – 10 тис. грн.;

2) розірвати укладений з Банком Договір про передачу в оренду індивідуального сейфу. Особа 1 у позовній заяві зазначила, що уклала з Банком Договір про надання індивідуального банківського сейфа, що не охороняється банком. 16.09.2020 р. після відкриття сейфу виявила

відсутність грошей у сейфі в сумі – 60 тис. грн., про що одразу повідомила керівництво Банку та просила повернути гроші. Банк гроші не повернув.

Чи підлягає позов задоволенню? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 3. У червні 2019 р. Особа 1. звернулася в суд із позовом до ТОВ «Весна» про відшкодування 3 тис. грн збитків та 1 тис. грн моральної шкоди. Зазначала, що 15 травня 2019 р. під час відвідування спортивно-розважального клубу «СВ», що належить відповідачу, вона передали на зберігання особисті речі в камеру схову № 8, сплативши за це 10 грн., і отримала ключ з жетоном. При поверненні речей виявила їх зникнення з камери схову.

Чи підлягають позовні вимоги Особи 1. задоволенню?

Задача 4. Особа 1 звернулася до суду з позовом до Особи 2, посилаючись на те, що відповідач 1 квітня 2018 року уклав договір про зберігання транспортного засобу строком на 1 рік. Відповідно до умов договору, відповідач повинен був здійснювати оплату, але не здійснював її у зв'язку з чим утворилася заборгованість в розмірі 2 тис. грн. Після закінчення строку договору, відповідач не забрав автомобіль, а продовжує його зберігати. Позивач просив стягнути з відповідача заборгованість, пеню в розмірі 3 тис. грн та судові витрати.

Вирішіть спір. Відповідь обґрунтуйте.

Індивідуальні завдання:

1. Анотація наукових поглядів за темою «Договірне регулювання зберігання майна».
2. Реферат на тему «Договір про охорону майна, що знаходиться в жилих приміщеннях громадян».
3. Реферат на тему «Договір про надання індивідуального банківського сейфа».

Нормативні акти та література

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. Дата оновлення: 01.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text (дата звернення: 20.08.2022)
2. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 року № 1023-XII. Дата оновлення: 01.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text
3. Про автомобільний транспорт: Закон України від 05 квітня 2001 року № 2344-III. Дата оновлення: 16.04.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14#top (дата звернення: 20.08.2022)
4. Про зерно та ринок зерна в Україні: Закон України від 04 липня 2002 року № 37-IV. Дата оновлення: 24.07.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/37-15#Text (дата звернення: 20.08.2022)
5. Митний кодекс України від 13 березня 2012 року № 4495-VI. Дата оновлення: 17.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text (дата звернення: 20.08.2022)
6. Кодекс торговельного мореплавства України від 23 травня 1995 року. Дата оновлення: 01.01.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення: 20.08.2022)
7. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 року № 3393-VI. Дата оновлення: 16.06.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17#Text (дата звернення: 20.08.2022)
8. Про виконавче провадження: Закон України від 2 червня 2016 року № 1404-III. Дата оновлення: 25.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text (дата звернення: 27.08.2022)
9. Про сертифіковані товарні склади та прості і подвійні складські свідоцтва: Закон України від 23.12.2004 р.. № 2286-IV. Дата оновлення: 16.11.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2286-15#Text (дата звернення: 20.08.2022)
10. Положення про обіг складських документів на зерно, затв. наказом Міністерства аграрної політики України від 27.06.2003 р. № 198. Дата оновлення: 20.03.2018. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0605-03#Text
11. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 року № 2121-III. Дата оновлення: 02.09.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text (дата звернення: 02.09.2022)
12. Правила перевезення пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України, затверджені наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 27.12.2006 р. Дата оновлення: 09.04.2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0310-07#Text (дата звернення: 20.08.2022)
13. Правила надання послуг пасажирського автомобільного транспорту, затв. Постановою КМУ № 176 від 18.02.1997 р. Дата оновлення: 06.05.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-97-%D0%BF#Text (дата звернення: 20.08.2022)
14. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. /Т. В. Боднар, О.В.Дзера, Н.С. Кузнєцова та ін.: за заг. ред. О.В.Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2009. С. 672-748
15. Цивільне право України: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах. / За ред. проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), Ч. 2. К.: Видавництво Ліра-К, 2018. 736 с.

16. Науово-практичний коментар Цивільного кодексу України у 2-т. – 5-те вид., перероб. і допов. / за ред. О.В.Дзери (кер. авт. кол.), Н.С.Кузнєцової, В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013. Т. ІІ. 1120 с. С.549-560
17. Телестакова А. А. Система договорів про надання послуг в цивільному праві України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. К., 2008. 16 с.
18. Цивільне право: підручник у 2-х т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М. Баринова, Т. І. Бєгова та ін..; за заг ред. В. І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Х.: Право, 2011. Т. 2. 816 с URL: http://pidruchniki.com/1584072047810/pravo/tsivilne_pravo_tom_2

Семінарське заняття № 5 (2 год.)

ДОГОВІРНЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ ПОСЕРЕДНИЦЬКИХ ПОСЛУГ

Методичні рекомендації: Підставою для виникнення посередницьких правовідносин є договір. Недоговірне уповноваження особи на вчинення дій в інтересах третіх осіб не є посередництвом. Посередницькі послуги можуть надаватися в будь-якій сфері економічної діяльності: виробництві, освіті, медицині, туризмі, культурі тощо. До числа посередницьких договорів належать договір комісії, консигнації, агентські договори та договір довічного утримання.

Видоутворюючими критеріями у виокремленні посередницьких послуг є: 1) дії у чужих інтересах; 2) дії на основі та в межах наданих повноважень; 3) дії за чужий рахунок. Елементи посередництва присутні і в інших договірних видах, таких як транспортна експедиція, фінансові послуги.

Договір доручення – вид цивільно-правового договору, що ґрунтується на довірі сторін і має широку сферу застосування. Предметом договору доручення є здійснення повіреним юридичних дій від імені довірителя. Фактичні дії, які повіреному необхідно здійснити для виконання договору доручення, підпорядковуються змісту доручення, не мають самостійного значення і тому не входять до предмету договору доручення. Договір комісії є одним із традиційних договорів, які давно відомі переважній більшості сучасних правопорядків. Предметом договору комісії є надання посередницьких послуг у сфері торгового обороту, що передбачають вчинення одного або кількох договорів, за винятком договорів, які носять особистий характер. Предметом договору є послуга, що надається комісіонером, а не договір як результат діяльності комісіонера.

При вивченні теми слід опрацювати матеріал навчального підручника Договірне право України. Особлива частина /за ред. О.В. Дзери, який висвітлює відповідні питання, ЦК України та нормативно-правові акти, які містять положення про договірне регулювання надання посередницьких послуг.

Питання для обговорення:

1. Поняття, елементи та зміст договору доручення.
2. Загальна характеристика договору комісії.
3. Загальна характеристика агентського договору.
4. Договір управління майном.

Ключові питання і терміни: *договір доручення, договір комісії, агентський договір, договір управління майном.*

Питання для самоконтролю

1. В якій формі укладається договір доручення?
2. Назвіть і охарактеризуйте сторони договору доручення.
3. Що є предметом договору доручення?
4. Розкрийте правові ознаки договору доручення.
5. Які підстави припинення договору доручення?
6. Дайте визначення поняття «договір комісії».
7. Назвіть і охарактеризуйте сторони договору комісії.
8. Що є предметом договору комісії?
9. На який строк може укладатися договір комісії?
10. Назвіть підстави припинення договору комісії.

11.Назвіть і охарактеризуйте сторони агентського договору.
12.В якій формі укладається агентський договір?
13.Що є предметом агентського договору?
14.Назвіть підстави припинення агентського договору.
15.Перелічіть права та обов'язки сторін агентського договору.
16.Назвіть юридичні ознаки договору управління майном, які дозволяють відмежувати його від суміжних правових конструкцій (комісії, доручення, агентування тощо).
17.Що є предметом договору управління майном?
18.В якій формі укладається договір управління майном?
19.Назвіть підстави припинення договору управління майном,
20.Що є підставою відповідальності управителя за договором управління майном?

✍ Практичні завдання:

Задача 1. Між Особа К. та ТОВ був укладений Договір доручення, за яким ТОВ повинно було придбати для особистих потреб К. автомобіль Kia Sportage. При укладенні договору менеджер ТОВ пояснила, що К. повинен спочатку сплатити аванс за транспортний засіб в розмірі 60 тис. грн. шляхом перерахунку коштів на розрахунковий рахунок ТОВ. Тільки після цього з ним буде укладено договір купівлі-продажу транспортного засобу. Того ж дня К. сплатив визначену суму, та після ретельного прочитання документа, зрозумів, що підписав договір доручення, а не купівлі-продажу. При цьому менеджер ТОВ не роз'яснила призначення сплаченого платежу, який виявився винагородою повіреного.

Як вирішити спір? З якими вимогами може звернутися до суду Особа К.? Чи порушені права К. як споживача? Чи повинен суд врахувати ту обставину, що усі дані, які стосуються довірителя, транспортного засобу, дати укладання договору, вписані в бланк договору від руки, що свідчить про те, що сторони підписали типовий для ТОВ договір, роздрукований у формі бланку?

Задача 2. Між ОСОБОЮ _1 та ОСОБОЮ _2 укладено договір комісії. Відповідно до умов договору комісії ОСОБА _2 здійснювала продаж теплової енергії від свого імені, в інтересах та за рахунок ОСОБИ_1. На виконання умов договору комісії, ОСОБА_1 відповідно до актів прийому-передачі теплової енергії, передала ОСОБА_2 теплову енергію в кількості 13 тис. гігакалорій на загальну суму 1 млн.500 тис. грн., які відповідач прийняв та реалізував кінцевим споживачам (третім особам). Внаслідок несвоєчасного розрахунку за спожиту теплову енергію кінцевими споживачами, які відповідно до умов договору комісії та умов укладених між відповідачем та кінцевими споживачами договорів, повинні перерахувати вартість спожитої ними теплової енергії на рахунок позивача, виникла заборгованість перед ОСОБОЮ_1, як власником теплової енергії, у сумі 500 тис. грн. ОСОБА_1 звернулася з позовом до ОСОБИ_2 про стягнення 500 тис. грн. боргу.

Чи підлягає позов задоволенню? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 3. ТОВ та ПП (комерційний агент) уклали агентський договір за яким ПП зобов'язувалося надати ТОВ послуги щодо укладення договору з продажу труб кількістю 150 тонн. На виконання агентського договору ПП уклало з ПАТ «Експортер» договір купівлі-продажу 250 тонн труб від імені ТОВ, про що повідомило ТОВ на наступний день, вимагаючи належну йому за агентським договором агентську винагороду.

Визначте правові наслідки укладання договору купівлі- продажу. Відповідь обґрунтуйте.

Задача 4. Між ТОВ (управитель) і ПрАТ (установник управління) був укладений договір управління будівлею, що належала на праві власності ПрАТ. При цьому сторони не обумовили строк дії договору. В процесі виконання договору ТОВ отримало в Приватбанку кредит на реконструкцію будівлі. В забезпечення належного повернення кредиту сторони уклали договір застави (іпотеки) цієї будівлі. Термін погашення кредиту і термін дії договору про заставу становили сім років. Після закінчення п'яти років з моменту укладення договору управління ПрАТ зажадало від ТОВ повернення будівлі. ТОВ дану вимогу виконало. До моменту настання терміну повернення кредиту, отриманого ТОВ на реконструкцію будівлі, кредит не був

повернутий. Як наслідок Приватбанк пред'явив до суду позов про звернення стягнення на будівлю, яка перебувала в заставі (іпотеці). ПрАТ висунуло зустрічний позов про визнання договору застави (іпотеки) недійсним з тієї підстави, що відповідно до закону термін дії договору довірчого управління не може перевищувати п'яти років, а отже, договір, укладена ТОВ, не може передбачати обтяження предмета договору управління за межами визначеного законом строку.

Як вирішити спір? Який порядок визначення строку дії договору управління майном? Який порядок передання в заставу майна, яке є предметом договору управління майном? Чи вправі Приватбанк звернути стягнення на предмет договору застави (іпотеки)?

Індивідуальні завдання:

1. Анотація наукових поглядів за темою «Договірне регулювання посередницьких послуг».
2. Реферат на тему «Порівняльна характеристика договору доручення і договору комісії».
3. Реферат на тему «Договір консигнації».
4. Анотація наукових поглядів за темою «Договір управління майном».

Нормативні акти та література

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. Дата оновлення: 01.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text (дата звернення: 20.08.2022)
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV. Дата оновлення: 19.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text (дата звернення: 20.08.2022)
3. Про страхування: Закон України від 07 березня 1996 року № 85/96-ВР. Дата оновлення: 03.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення: 25.08.2022)
4. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квітня 199 року № 959-VII. Дата оновлення: 01.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text (дата звернення: 25.08.2022)
5. Положення про порядок провадження діяльності страховими посередниками, затверджене Постановою КМУ від 18 грудня 1996 року № 1523. Дата оновлення: 06.05.1999. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1523-96-%D0%BF#Text (дата звернення: 20.08.2022)
6. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю: Закон України від 19 червня 2003 року № 978-IV. Дата оновлення: 01.12.2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/978-15#Text (дата звернення: 25.08.2022)
7. Про іпотечні облігації: Закон України від 22 грудня 2005 року № 3273- IV. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3273-15#Text (дата звернення: 25.08.2022)
8. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23 лютого 2006 року № 3480-IV. Дата оновлення: 19.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text (дата звернення: 25.08.2022)
9. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затверджений наказом Міністерства юстиції України № 296/5 від 22.02.2012 р. Дата оновлення: 21.05.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12#Text (дата звернення: 25.08.2022)
10. Правила роздрібної торгівлі непродовольчими товарами, затверджені наказом Міністерства економіки України від 19 квітня 2007 року № 104. Дата оновлення: 02.10.2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1257-07#Text (дата звернення: 25.08.2022)
11. Інструкція про порядок оформлення суб'єктами господарювання операцій при здійсненні комісійної торгівлі непродовольчими товарами, затверджена наказом Міністерства зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України від 08.07.1997 р. № 343/2128. Дата оновлення: 18.02.2008. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0324-97#Text (дата звернення: 25.08.2022)
12. Про товарні біржі: Закон України від 10 грудня 1991 року № 1956-IX. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1956-12#Text (дата звернення: 25.08.2022)
13. Васильєва В.А. Проблеми цивільно-правового регулювання відносин з надання посередницьких послуг: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. д-ра юрид. наук: 12.00.03; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2006. 31 с.
14. Майданик Р. Договір управління майном: правова природа, місце в праві України. Юридична Україна. 2010. №8. С.60-67.
15. Сибіга О.М. Договір комісії за Цивільним кодексом України: монографія. Х.: Право, 2010. 184 с
16. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. /Т. В. Боднар, О.В.Дзера, Н.С. Кузнєцова та ін.: за заг. ред. О.В.Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2009. С. 808-893
17. Науово-практичний коментар Цивільного кодексу України у 2-т. – 5-те вид., перероб. і допов. / за ред. О.В.Дзери (кер. авт. кол.), Н.С.Кузнєцової, В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013. Т. ІІ. 1120 с. С.549-560
18. Цивільне право: підручник у 2-х т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М. Баринова, Т. І. Бєгова та ін..; за заг ред. В. І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Х.: Право, 2011. Т. 2. 816 с URL: http://pidruchniki.com/1584072047810/pravo/tsivilne_pravo_tom_2

Семінарське заняття № 6 (2 год.)
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Методичні рекомендації: Загальні правові засади у сфері надання фінансових послуг визначаються Законом України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг». Види фінансових послуг визначені ст. 4 зазначеного закону. До них, зокрема, відноситься, торгівля валютними цінностями, залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення, надання коштів у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту, надання гарантій, фінансові платіжні послуги, страхування та інші. Основою договорів про надання фінансових послуг є загальні та спеціальні положення норм ЦК України. Аналіз статей 901-907 ЦК України та зазначеного закону дозволяють виділити специфічні ознаки договору про надання фінансових послуг, а саме: 1) виконавцем послуги, як правило, є фінансова установа; 2) наявність специфічного об'єкта – фінансового активу; 3) здійснюється а попереднім замовленням споживача; 4)є оплатною; 5) надається в процесі здійснення професійної діяльності послугонадавача; 6) довірчий характер відносин.

Невід'ємним елементом економіки будь-якої держави є відносини, які виникають з приводу акумуляції та перерозподілу фінансових ресурсів. Відтак, особливого значення набуває вивчення цивільно-правових договорів у сфері банківської діяльності. До тин слід віднести: 1) кредитний договір; 2) договір банківського вкладу; 3) договір банківського рахунку; 4) договір факторингу. Перелічені договірні конструкції мають специфічні ознаки, які дозволяють виокремити їх в особливу групу.

Для вивченні теми рекомендується опрацювати матеріал навчального підручника Договірне право України. Особлива частина /за ред. О.В. Дзери, який висвітлює відповідні питання, ЦК України та нормативно-правові акти, які містять положення про договірне регулювання надання фінансових послуг, практику застосування чинного законодавства, а також спеціальну наукову літературу за темою семінарського заняття.

⇨ Питання для обговорення:

1. Поняття та характеристика кредитного договору.
2. Загальна характеристика договору банківського вкладу. Види банківських вкладів.
3. Договір банківського рахунку.
4. Поняття та ознаки договору факторингу.

☑ ***Ключові питання і терміни:*** *фінансова послуга, депозит, кредитна установа, кредитний договір, договір банківського вкладу, договір банківського рахунку* .

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення кредитного договору.
2. В якій формі укладається кредитний договір?
3. Назвіть і охарактеризуйте сторони кредитного договору.
4. Що є предметом кредитного договору?
5. Які підстави припинення кредитного договору?
6. Назвіть правові наслідки невиконання кредитного договору.
7. Дайте визначення договору банківського вкладу (депозиту)?
8. Який порядок укладення договору банківського вкладу?
9. Назвіть види банківських вкладів.
10. Що є предметом договору банківського вкладу?
11. Розкрийте правові ознаки договору банківського вкладу.
12. Які правові наслідки дострокового припинення договору банківського вкладу?
13. На який строк може укладатися договір банківського рахунку?
14. Назвіть предмет договору банківського рахунку.
15. Розкрийте права та обов'язки сторін договору банківського рахунку.
16. Які підстави відповідальності сторін за договором банківського рахунку?
17. Назвіть і охарактеризуйте сторони договору факторингу.
18. Що є предметом договору факторингу?
19. Розкрийте правові ознаки договору факторингу.
20. Назвіть підстави припинення договору факторингу.
21. В якій формі укладається договір факторингу?
22. Назвіть підстави відповідальності за договором факторингу.

✍ Практичні завдання:

Задача 1. **Р**. звернувся до банку з метою отримання кредиту і отримав його під заставу будинку і земельної ділянки, що до нього прилягала і належала **Р**. на праві приватної власності. Між сторонами було укладено два договори – Кредитний та договір застави.

Через деякий час банк запропонував замінити договір застави договором купівлі-продажу зазначених об'єктів. Банк посилався на те, що у випадку застави законодавством передбачається реєстрація заставленого майна, а у випадку неповернення **Р**. кредиту необхідно чекати на рішення суду для звернення стягнення на заставлене майно, що суттєво ускладнює сам процес. Підписання договору купівлі-продажу більшою мірою задовольнятиме банк, а інтереси **Р**. будуть гарантуватись умовою, що буде закріплена в договорі, за якою банк бере на себе зобов'язання здійснити зворотній продаж будинку, якщо **Р.** своєчасно виконає свої зобов'язання перед банком.

Чи відповідає законодавству запропонований спосіб забезпечення виконання кредитного договору? Що можна порадити Р. у ситуації що склалася?

Задача 2. К. уклав з банком договір банківського вкладу про розміщення у банку коштів у сумі 1000 грн. на строк один рік під 22% річних. Відповідно до умов укладеного договору, банк мав право при зменшенні НБУ облікової ставки пропорційно зменшити процентну ставку за депозитом. При цьому банк зобов'язаний був повідомити вкладника про зменшення відсоткової ставки за договором шляхом направлення йому письмового повідомлення. У випадку незгоди вкладника, йому надавалося право в 10-ти денний строк з моменту одержання повідомлення або погодитися на зменшення відсоткової ставки, або розірвати договір банківського вкладу і забрати суму внеску та нараховані відсотки. Через три місяці К. одержав лист з повідомленням про вручення, у якому банк повідомляв про зменшення відсоткової ставки за договором до 17% річних у зв'язку з відповідною зміною облікової ставки НБУ. У листі також повідомлялося, що в разі, якщо К. протягом 10 днів з моменту отримання листа не розірве договір банківського вкладу, буде вважатися, що він згодний зі змінами його. К. з'явився до банку лише через рік після укладання договору й пред'явив вимогу про повернення його внеску та нарахованих відсотків за ставкою 22% річних за весь строк дії договору.

Дайте юридичну оцінку діям банку та вкладника.

Задача 3. М. звернувся до банку про визнання недійсним п. 4. 3 Кредитного договору. Для підтвердження своєї вимоги позивач зазначив наступне: між банком та М. був укладений кредитний договір. За умовами договору М. отримав споживчий кредит у розмірі 400 тис. грн. зі ставкою 19% річних за користування кредитом. Пунктом 4.3 вказаного договору була передбачена відповідальність позичальника за несвоєчасне повернення кредиту - неустойка 15% від суми простроченого платежу за кожен день прострочення. М. вважає, що даний пункт порушує його інтереси та суперечить чинному законодавству. У відзиві на позовну заяву відповідач вказав, що позичальник М. був ознайомлений зі змістом кредитного договору, перед його укладенням, тому немає підстав для визнання недійсним даного пункту договору, крім того Цивільний кодекс України закріплює принцип свободи договору.

Проаналізуйте встановлення розміру відповідальності позичальника в договорі споживчого кредиту. Визначте лінію захисту інтересів позичальника. Вирішіть спір по суті.

Задача 4. У листопаді 2020 року П. звернувся до суду з позовом до банку та ТОВ про визнання договору факторингу частково недійсним. В позовній заяві позивач вказав наступне: 10 червня 2010 року між банком та П. укладений кредитний договір, згідно з яким П. наданий кредит в іноземній валюті у розмірі 200 тис. доларів США, зі сплатою за користування ним щомісячно - 13 % річних за весь строк фактичного користування кредитом, до 9 червня 2020 року. Згідно з умовами пункту 3.1 додатку 1 до кредитного договору, позичальник здійснює погашення кредиту щомісячно 10 числа, в сумах, що визначені в додатку № 1 до кредитного договору (платіж за користування кредитом) та погашення відсотків відповідно до пункту 3.3

кредитного договору. На забезпечення виконання кредитного договору 10 червня 2010 року укладений договір іпотеки, відповідно до умов якого П. передав в іпотеку банку квартиру.

18 жовтня 2017 року між ТОВ та банком укладений договір факторингу, згідно з яким банк відступає фактору свої права вимоги заборгованості за кредитними договорами, укладеними з боржниками, зазначених у реєстрі заборгованості боржників, право на вимогу якої належить банку на підставі документації, та договір про відступлення прав за іпотечними договорами. На думку позивача договір є недійсним з наступних підстав: 1) не отримано згоди боржника на заміну кредитора у зобов'язанні та згоди на передачу новому кредиторові документів, які засвідчують права, що передаються, та інформації, яка є важливою для їх здійснення; 2) ТОВ не має ліцензії на здійснення операцій з валютними цінностями; 3) вказаний договір факторингу суперечить положенням статей 228, 1078 ЦК України, оскільки порушує публічний порядок, а також міжнародним договорам та Конвенції УНІДРУА про міжнародний факторинг від 28 травня 1988 року де передбачено, що відступлення права вимоги до боржника фізичної особи не допускається, а позичальник отримав споживчий кредит фінансових послуг.

Визначте види правовідносин, які виникли між суб'єктами спору. Проаналізуйте аргументи позивача. Визначте межі застосування міжнародних договорів до регулювання відносин за договором факторингу. Наведіть можливі аргументи відповідача. Вирішіть спір по суті.

🗍 Індивідуальні завдання:

1. Анотація наукових поглядів за темою «Договір про надання фінансових послуг».
2. Реферат на тему «Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів».
3. Реферат на тему «Фінансові послуги в праві ЄС».
4. Анотація наукових поглядів за темою «Правове регулювання кредитних правовідносин».

🕮 *Нормативні акти та література*

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. Дата оновлення: 01.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text (дата звернення: 20.08.2022)
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV. Дата оновлення: 19.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text (дата звернення: 20.08.2022)
3. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12 липня 2001 року № 2663-III. Дата оновлення: 01.08.2022. URL https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text
4. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 року № 2121-III. Дата оновлення: 02.09.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text (дата звернення: 02.09.2022)
5. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грощових зобов'язань: Закон України від 22 листопада 1996 року № 543/96-ВР. Дата оновлення: 11.07.2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/543/96-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення: 20.08.2022)
6. Про заставу: Закон України від 02 жовтня 1992 року № 2654-XII. Дата оновлення: 06.10.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12#Text (дата звернення: 20.08.2022)
7. Про споживче кредитування: Закон України від 15 листопада 2016 рок № 1734-VIII. Дата оновлення: 19.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19#Text (дата звернення: 20.08.2022)
8. Про систему гарантування вкладів: Закон України від 23 лютого 2012 року № 4452-VI. Дата оновлення: 17.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text (дата звернення: 25.08.2022)
9. Про платіжні послуги: Закон України від 30 червня 2021 року № 1591-IX. Дата оновлення: 17.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text (дата звернення: 20.08.2022)
10. Про валюту та валютні цінності: Закон України від 21 червня 2018 року № 2473-VIII. Дата оновлення: 01.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text (дата звернення: 20.08.2022)
11. Про страхування: Закон України від 07 березня 1996 року № 85/96-ВР. Дата оновлення: 03.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення: 25.08.2022)
12. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю: Закон України від 19 червня 2003 року № 978-IV. Дата оновлення: 01.12.2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/978-15#Text (дата звернення: 25.08.2022)
13. Про іпотечні облігації: Закон України від 22 грудня 2005 року № 3273- IV. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3273-15#Text (дата звернення: 25.08.2022)
14. Інструкція про порядок відкриття та закриття Національним Банком України рахунків клієнтам, затверджена Постановою Правління НБУ від 15 квітня 2022 року № 74. Дата оновлення: 01.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0074500-22#Text (дата звернення: 25.08.2022)
15. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними / фізичними особами, затверджені Постановою Правління НБУ від 03 грудня 2003 року № 516. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03#Text (дата звернення: 25.08.2022)

16. Методичні рекомендації по наданню комерційними банками факторингових послуг підприємствам та організаціям у відповідності до рішення Правління НБУ від 22 квітня 1992 року № 2: лист НБУ від 04 травня 1992 року № 12001/200. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v_200500-92#Text
17. Про практику застосування судами законодавства при вирішенні спорів, що виникають з кредитних правовідносин: Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого Суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 30.03.2012 № 5. Дата оновлення: 07.02.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005740-12#Text (дата звернення: 25.08.2022)
18. Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з кредитних договорів: Постанова Пленуму Вищого господарського суду України прийняв постанову від 24 листопада 2014 року №1. Дата оновлення: 16.12.2015. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va001600-14#Text (дата звернення: 25.08.2022)
19. Рішення ЄСПЛ у справі ZOLOTAS ПРОТИ ГРЕЦІЇ від 29.01.2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_079#Text (дата звернення: 25.08.2022)
20. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. /Т. В. Боднар, О.В.Дзера, Н.С. Кузнєцова та ін.: за заг. ред. О.В.Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2009. С. 909-951, 993-995, 1047-1091
21. Цивільне право: підручник у 2-х т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М. Баринова, Т. І. Бєгова та ін..; за заг ред. В. І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Х.: Право, 2011. Т. 2. 816 с URL: http://pidruchniki.com/1584072047810/pravo/tsivilne_pravo_tom_2
22. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2-х т. / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової, В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2019. Т. ІІ. 1048 с.

Семінарське заняття № 7 (2 год.)

ДОГОВІРНЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ ТУРИСТИЧНИХ, ЕКСКУРСІЙНИХ ТА ГОТЕЛЬНИХ ПОСЛУГ

Методичні рекомендації: Договірне регулювання відносин у сфері туризму, окрім норм ЦК України, регулюється спеціальним Законом України «Про туризм» (статті 19^1, 20, 21, 22, 23). Зверніть увагу, що зазначений закон, формулюючи поняття договорів, що розглядаються, оперує поняттям «обслуговування», а не «надання послуг». При цьому містить визначення понять «супутні туристичні послуги та товари», «характерні туристичні послуги та товари», «готельна послуга». Сьогодні такий підхід піддається критиці науковцями, які досліджують проблематику договірного регулювання відносин у сфері туризму.

При підготовці до питання «Загальна характеристика договору про надання туристичних послуг» слід звернути увагу на положення статей 19^1 і 20 Закону України «Про туризм», а також опрацювати «Порядок оформлення ваучера на надання туристичних послуг та його використання». Поняття договору на екскурсійне обслуговування міститься у ст. 21 Закону України «Про туризм». При підготовці питання «Загальна характеристика договору на готельне обслуговування», окрім ст. 22 Закону України «Про туризм», слід опрацювати «Правила користування готелями й аналогічними засобами розміщення та надання готельних послуг».

⇨ Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика договору про надання туристичних послуг:
   – поняття, сторони та порядок укладення договору;
   – істотні умови договору предмет договору;
   – правові наслідки невиконання договору.
2. Поняття, правова природа та особливості договору на про надання екскурсійних послуг.
3. Загальна характери договору на готельне обслуговування:
   – поняття, сторони та порядок укладення договору;
   – істотні умови договору предмет договору;
   – правові наслідки невиконання договору.

☑ ***Ключові питання і терміни:*** *договір про надання туристичних послуг, договір про надання екскурсійних послуг, договір на готельне обслуговування, готель, туристичний продукт, ваучер, готельна послуга, основна готельна послуга, додаткова готельна послуга.*

Питання для самоконтролю

1. Як іменуються сторони в договорі про надання туристичних послуг?
2. Перелічіть юридичні ознаки договору про надання туристичних послуг.
3. Назвіть істотні умови договору про надання туристичних послуг.
4. Хто несе відповідальність за неналежне виконання договору про надання туристичних послуг?
5. Як іменуються сторони в договорі про надання екскурсійних послуг?
6. В якій формі укладається договір про надання екскурсійних послуг?
7. В якій формі укладається договір про надання туристичних послуг?
8. Яким чином регулюється зміна ціни у договорі про надання туристичних послуг?
9. Як іменуються сторони в договорі на готельне обслуговування?
10. Дайте визначення поняття «екскурсовод».
11. Що таке готельна послуга?
12. Які послуги відносяться до основних, а які до додаткових готельних послуг?
13. В якій формі укладається договір про надання готельних послуг?
14. Назвіть юридичні ознаки договору про надання туристичних послуг.

Практичні завдання:

Задача 1. Р. уклала з туристичним оператором договір на туристичне обслуговування. За цим договором туроператор зобов'язувався надати Р. наступні послуги: забезпечити її перевезення до місця відпочинку, поселити у готелі, обумовленому у договорі, організувати екскурсійні подорожі. Р. зобов'язувалася сплатити вартість туристичних послуг. Коли Р. прибула до місця відпочинку, з'ясувалося, що вільних місць у готелі, зазначеному у договорі, немає. Представник туроператора запропонував Р. поселитися в іншому готелі. Р. відмовилася, вказавши на те, що умови проживання у цьому готелі є надзвичайно низькі. Вона також висловила бажання розірвати з туроператором договір та повернутися додому. Представник туроператора відповів, що це неможливо оскільки літак відлітає до Києва лише раз на тиждень. Після цього Р. поселилася у готелі, запропонованому представником туроператора. Повернувшись з відпустки, Р. на підставі Закону України «Про захист прав споживачів» звернулася до суду з позовом про розірвання договору на туристичне обслуговування і стягнення збитків у зв'язку з неналежним наданням послуг. У позовній заяві вона просила повернути їй кошти, сплачені за надання туристичних послуг за договором та відшкодувати моральну шкоду. Відповідач у судовому засіданні заперечив позовні вимоги, оскільки те, що в готелі не було вільних місць - не його вина, а вина готелю, який мав перед туроператором зобов'язання надати певну кількість місць на визначений період часу.

Чи може покладення виконавцем частини обов'язків за договором про надання послуг звільнити його від відповідальності за договором? В яких випадках виконавець - суб'єкт підприємницької діяльності звільняється від відповідальності за договором оплатного надання послуг? Які права виникають у споживача у зв'язку з наданням йому послуги неналежної якості згідно Закону України «Про захист прав споживачів»? Вирішіть справу по суті.

Задача 2. ОСОБА_1 (надалі – Позивач) звернулася до суду з позовом до ТОВ «Джоін» (надалі - ТОВ) про розірвання туристичного договору та стягнення з ТОВ на її користь 41 тис. грн. оплаченої вартості не наданих туристичних послуг.

Позовні вимоги мотивовано тим, що 06.03.2020 року між ОСОБА_1 та ФОП ОСОБА_2 , яка діяла на підставі агентського договору від імені та за дорученням ТОВ було укладено договір про надання туристичних послуг, відповідно до якого ТОВ зобов`язувався надати комплекс туристичних послуг (туристичний продукт) (поїздка до Єгипту у період з 21.03.2020 р. по 27.03.2020 р.), а Позивач оплатила вартість туристичного продукту у 40 тис. 500 грн.

Туристична поїздка не відбулася у зв`язку із запровадженням на території України карантину у зв`язку з поширенням коронавірусної хвороби Covid 19, а запропоновані Відповідачем умови на заміну попередньої туристичної поїздки не влаштовують Позивача у зв`язку із збільшенням вартості такої поїздки.

У зв`язку з викладеним, вказуючи на наявність підстав для розірвання договору, Позивач звернулась до суду з даним цивільним позовом.

Вирішіть спір. Відповідь обґрунтуйте.

Задача 3. 05.12.2017р. шляхом використання мережі Інтернет, телефону та електронного зв'язку, ОСОБА_1 (надалі – позивач) вступив у договірні відносини з ФОП ОСОБА_2 (надалі – відповідач) і замовив готельну послугу – проживання на одного дорослого і одну дитину з 04.01.2018р. по 11.01.2018р. у готелі «SKI ХАТА», розташованого у с. Поляниця Івано-Франківської обл.

В той же день відповідач електронною поштою надіслав попереднє підтвердження бронювання, відповідно до якого вартість проживання за увесь період склала 14 тис. грн та він, в якості підтвердження бронювання, повинен був впродовж двох днів сплатити половину вартості проживання за увесь період, а саме 7 тис. грн. 05.12.2017 позивач оплатив на картковий рахунок ОСОБА_2, власника готелю, грошові кошти в розмірі 7 тис. грн. і в цей же день відповідач електронною поштою надіслав підтвердження бронювання послуг у готелі «SKI ХАТА» з 04.01.2018 по 11.01.2018.

04.01.2018, позивач, сплативши суму, що залишилася до оплати, у розмірі 7 тис. грн, разом з дитиною оселився в готелі. Проте, наступного дня уранці, близько 10-00 години його син отримав травму, що змусила перервати відпочинок – зламав ногу. Після надання йому невідкладної медичної допомоги в місцевому медичному пункті, вони повернулись в готель, де він повідомив адміністратора про подію, зробив усну заяву про дострокове розірвання договору в зв'язку необхідністю транспортування дитини в м. Харків і вони виїхали до Харкова. Даний факт підтверджується тим, що ніч з 5 на 6 січня вони провели у поїзді, яким поверталися до Харкова. Таким чином, позивач скористався готельними послугами лише одну добу з 4 на 5 січня 2018 року і не використав готельні послуги на суму 12 тис. гривень. Позивач звернувся з вимогою до адміністрації дану суму повернути. Адміністратор, аргументуючи тим, що дане питання не входить в її компетенцію порадила написати лист на електронну пошту про повернення грошей, в якому вказати і номер карти позивача для зарахування грошей. Після приїзду в м. Харків і рішення всіх питань, пов'язаних з травмою сина, такий лист було відправлено. Проте, 11.01.2018 прийшла відповідь, з якої, випливало, що в поверненні коштів було відмовлено.

14.06.2018 р. позивач ОСОБА_1 звернувся до суду з позовом в якому просив стягнути з відповідача, ФОП ОСОБА_2, заборгованість, станом на 14.06.2018 в сумі 28713,86 грн, з яких: заборгованість 12 тис. грн., інфляційна складова боргу 500 грн., 3% річних – 150 грн, неустойка – 17 тис. грн; зазначити в рішенні про нарахування інфляційної складової боргу, 3-х відсотків річних (відповідно до ст. 625 ЦК України) та неустойки відповідно до ч.9 ст. 12 Закону України «Про захист прав споживачів» до моменту виконання рішення суду.

Яке рішення повинен прийняти суд? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 4. 12.06.2020 ОСОБА_1 звернувся до суду з позовом до ТОВ «Турист» про розірвання Договору про надання туристичних послуг №31 від 12.02.2020 року та стягнення грошових коштів в розмірі 120 тис. грн. за Договором про надання туристичних послуг № 31 від 12.02.2020 року та 14 тис. грн. витрат за надання юридичної допомоги.

В обґрунтування позову ОСОБА_1 зазначив, що 12 лютого 2020 року між ним та ТОВ «Турист» в особі ФОП ОСОБА_2, яка діяла від імені та в інтересах ТОВ «Турист» укладено Договір на туристичне обслуговування, за умови якого туроператор зобов`язався надати замовнику за його рахунок пакет туристичних послуг-тур до республіки Шрі-Ланки на період з 21.03.2020 р. до 28.03.2020 року з розміщенням в готелі Blue Water 5* та переліт з датою вильоту з аеропорту Київ 21 березня 2020 року. Загальна вартість туристичних послуг склала 120 тис. грн., яку ОСОБА_1 сплатив в повному обсязі. Проте, особа, яка працювала з ФОП ОСОБА_2 14 березня 2020 року на вайбер ОСОБА_1 повідомила, що тур не відбудеться. В подальшому ОСОБА_1 вів переписку з ТОВ «Турист» щодо повернення коштів, але йому було запропоновано відкласти тур на інший строк. ОСОБА_1 повідомив, що інший строк його не влаштовує, оскільки він та його дружина є працівниками державної служби і відпустку розраховують на рік наперед. Вважає, що його права як споживача грубо порушені ТОВ «Турист».

Вирішіть спір. Відповідь обґрунтуйте.

Індивідуальні завдання:

1. Анотація наукових поглядів на тему «Договірне регулювання надання туристичних послуг»
2. Реферат на тему «Правове регулювання готельних послуг в праві ЄС».

Нормативні акти та література

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. Дата оновлення: 01.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text (дата звернення: 20.08.2022)
2. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 року № 1023-XII. Дата оновлення: 01.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text
3. Про туризм: Закон України в редакції Закону № 1282-IV від 18.11.2003 р. Дата оновлення: 13.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення: 25.08.2022 р.)
4. Про затвердження порядку оформлення ваучера на надання туристичних послуг та його використання: наказ Державної туристичної адміністрації України від 06.06.2005 р. № 50. Дата оновлення: 10.12.2013. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0765-05#Text (дата звернення: 26.08.2022)
5. Правила користування готелями й аналогічними засобами розміщення та надання готельних послуг (затверджені наказом Державної туристичної адміністрації України від 16.03.2004 року №19. Дата оновлення: 12.11.2010.URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0413-04
6. Гудима М.М. Захист прав споживачів за договором про надання туристичних послуг: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.03; Н.-д. ін-т приват. права і підприємництва НАПрН України. К., 2012. 20 с.
7. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. /Т. В. Боднар, О.В.Дзера, Н.С. Кузнєцова та ін.: за заг. ред. О.В.Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2009. С. 473-484
8. Коросташивець Ю.Г. Цивільно-правове регулювання надання готельних послуг: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.03. Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАПрН України. К, 2017. 22 с.
9. Устінський А. В. Цивільно-правове регулювання відносин у сфері надання готельних послуг: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.03; Національна академія внутрішніх справ МВС України. К., 2016 20 с.
10. Федорченко Н.В. Зобов'язання з надання послуг у цивільному праві України: теоретико-правові засади. Дис. на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. URL: https://drive.google.com/file/d/0B6e_r_dbLQfjZDd5ZFdjeXFBQzQ/view

Семінарське заняття № 8 (2 год.)
ДОГОВІРНЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

Методичні рекомендації: Відносини, які складаються у сфері здійснення медичної діяльності поділяються публічні і приватні. Приватні медичні правовідносини існують в юридичній формі зобов'язання з надання медичних послуг, підставами для якого може виступати договір про надання медичних послуг, одностороння обіцянка або дії в інтересі третьої особи без доручення. До зобов'язань, які виникають з приводу надання медичних послуг, повинні застосовуватися норми цивільного права, якщо інше не міститься в присвячених таким договорам законодавчих актах, зокрема Основах законодавства України про охорони здоров'я, Законі України «Про захист прав споживачів» тощо.

Договір про надання медичних послуг слід розглядати як домовленість пацієнта і медичної установи (сторін договору) у вигляді погодженою з медичною установою згоди пацієнта на надання медичних послуг, який повинен відповідати умовам дійсності цивільно-правових договорів.

При підготовці питання «Загальна характеристика договору про надання медичних послуг» слід опрацювати главу 54 «Договір про надання медичних послу» навчального посібника Договірне право України. Особлива частина /за ред. О.В. Дзери, положення Основ законодавства України про охорону здоров'я, практику застосування чинного законодавства, а також спеціальну наукову літературу.

При підготовці питання «Класифікація договорів про надання медичних послуг» доцільно користуватися дисертацією Герц А.А. «Договірні зобов'язання у сфері надання медичних послуг».

⇨ Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика договору про надання медичних послуг.
2. Інформована згода пацієнта на медичне втручання. Медична таємниця.
3. Класифікація договорів про надання медичних послуг.
4. Договір про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій.

☑ ***Ключові питання і терміни:*** *договір про надання медичних послуг, пацієнт, медична установа, лікар, трансплантація, медична послуга.*

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення договору про надання медичних послуг.
2. Назвіть джерела договірного регулювання договору про надання медичних послуг.
3. Що є предметом договору про надання медичних послуг.
4. Розкрийте особливості договору про надання медичних послуг.
5. Який порядок укладення договору про надання медичних послуг?
6. Що є предметом договору про надання медичних послуг?
7. Назвіть і охарактеризуйте сторони договору про надання медичних послуг.
8. Які обов'язки послугонадавача за договором про надання медичних послуг?
9. Що таке «інформована згода пацієнта медичне втручання»?
10. Що охоплюється змістом поняття «медична таємниця»?
11. Розкрийте підстави відповідальності за договором про надання медичних послуг
12. На які види поділяються договори про надання медичних послуг за цільовою спрямованістю?
13. Як можна класифікувати договори про надання медичних послуг залежно від особливостей послуг, що є предметом договору?
14. Назвіть джерела договірного регулювання договору про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій.
15. Хто є сторонами договору про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій.
16. Що є предметом договору про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій
17. Розкрийте зміст договору про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій.

✍ Практичні завдання:

Задача 1. Л., хворий на рак легенів, вирішив взяти участь у медичному експерименті. В договорі, укладеному між ним та Науково -дослідним інститутом, була зазначена сума винагороди за участь в експерименті в розмірі 20 тис. грн.

В ході проведеного дослідження з'ясувалося, що хвороба Л. не має нічого спільного із дослідженнями, що проводяться в ході даного медичного експерименту. Інститут вирішив припинити проведення експерименту за участю Л. уклав договір з іншим добровольцем.

Л. звернувся до Інституту з вимогою сплатити йому в повному обсязі суму, обумовленої в договорі, винагороди, оскільки він ризикував своїм життям, беручи участь в експерименті, до того ж, припинення експерименту відбулося не з його вини.

Інститут відмовився сплатити винагороду аргументуючи тим, що вже укладено договір з іншим добровольцем, а програмою проведення експерименту не передбачені додаткові виплати. До того ж, оскільки шкоди здоров'ю Л. взагалі не завдано, то згідно з умовами укладеного між ними договору, він взагалі не має права на одержання будь-яких сум від Інституту.

Проаналізуйте аргументи сторін.

Задача 2. Н. звернувся у приватний заклад охорони здоров'я з метою проведення медичного втручання з видалення жовчного міхура. З Н було укладено письмовий договір про надання медичної послуги, в якому чітко описано обсяг операції, ризики і прогнози та вартість такого медичного втручання. Н. здійснив повну передоплату і в призначений час йому було проведено видалення жовчного міхура. Проте в ході оперативного втручання хірург розширив

обсяги операції і вирішив видалити також і апендицит, оскільки останній був атипової форми. Після проведеного втручання Н. надали додатковий договір, у якому йшлось про розширення обсягу операції та відповідно про додаткову оплату. Н. відмовився підписати цей договір і здійснити усі зобов'язання за ним, оскільки вважав, що розширення обсягу операції, проведеної хірургом, не було погоджене ні з ним, ні з його членами сім'ї, крім цього видалений апендицит не міг вплинути на процес його лікування та одужання від основного захворювання.

Проаналізуйте дану ситуацію з правової точки зору. Чи може пацієнт відмовитись від виконання таких зобов'язань згідно з чинним національним законодавством? Хто нестиме відповідальність за зміну обсягу операції? Як повинні були діяти медичні працівники в такій ситуації?

Індивідуальні завдання:

1. Анотація наукових поглядів на тему «Договірне регулювання надання медичних послуг».
2. Реферат на тему «Договірні відносини у сфері трансплантації органів».
3. Реферат на тему «Договір сурогатного материнства».

Нормативні акти та література

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. Дата оновлення: 01.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text (дата звернення: 20.08.2022)
2. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 року № 1023-XII. Дата оновлення: 01.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text
3. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р. № 2801-XII Дата оновлення: 19.08.2022. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2801-12 (дата звернення 25.08.2022)
4. Про договори про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій: Постанова КМУ від 25 квітня 2018 року № 410. Дата оновлення: 01.07.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410-2018-%D0%BF#Text (дата звернення 25.08.2022)
5. Перелік платних послуг, які надаються в державних і комунальних закладах охорони здоров'я та вищих медичних навчальних закладах: постанова КМУ від 17 вересня 1996 р. № 1138. Дата оновлення: 14.03.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1138-96-%D0%BF#n12
6. Про порядок видачі атестаційно-експертного висновку, що підтверджує наявність в особи цілительських здібностей: наказ МОЗ України від 23.09.2013 р. № 822. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1943-13 (дата звернення: 20.08.2022)
7. Герц А.А. Договірні зобов'язання у сфері надання медичних послуг. дис. . д.ю.н. за спец. 12.00.03. Львів. 2016. 421 с. http://idpnan.org.ua/files/gerts-a.a.-dogovirni-zobov_yazannya-u-sferi-nadannya-medichnih-poslug-_d_.pdf (дата звернення: 21.08.2022)
8. Савченко В. О. Поняття медичних послуг, їх співвідношення з медичною допомогою та медичною діяльністю. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. 2012. № 1000. Серія «Право». С. 354–358.
9. Дворніченко А.С. Цивільно-правове регулювання інформованої згоди на медичне втручання: автореф. … дис. 12.00.03. Харк. Ун-т внутрішн. справ. Харків. 2017. 21 с. http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1961/civil_no_pravove_regulyuvannya_informova.pdf?sequence=2&isAllowed=y
10. Тараненко А.О. Договір на протезування органів та кінцівок людини : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. К., 2015. 22 с
11. Майданик Р.А. Питання цивільно-правової відповідальності за договором про надання медичних послуг. *Право Україна*. 2011. № 11-12. С. 82–91.
12. Савченко В. О. Медичні послуги як об'єкт цивільних правовідносин: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03, Нац. акад. прав. наук України, НДІ приват. права і підприємництва ім. Ф. Г. Бурчака. К.:2014, 20с.
13. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. /Т. В. Боднар, О.В.Дзера, Н.С. Кузнєцова та ін.: за заг. ред. О.В.Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2009. С. 1107-1132

Семінарське заняття № 9 (2 год.)

ДОГОВІРНЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ ОСВІТНІХ, ПРАВОВИХ ТА ІНШИХ ВИДІВ ПОСЛУГ

Методичні рекомендації: Правове регулювання сфери послуг не вичерпується договірними конструкціями, які є передбачені чинним законодавством, адже сфера послуг активно розвивається. Саме тому договори про надання послуг є найбільш чисельними серед договорів, які іменуються непойменованими. Правовою формою, що опосередковує відносини між закладом вищої освіти та особою, яка бажає отримати відповідну освітню послугу, є договір про надання освітніх послуг. Даний договір має цивільно-правовий характер і підпадає під регулювання глави 63 Цивільного кодексу України. Це випливає з аналізу предмета договору, порядку надання послуги, розміру і терміну оплати наданої послуги.

Значне місце серед договорів про надання послуг сьогодні займають договори про надання правових послуг, договори про надання інформаційних послуг та договори про надання телекомунікаційних послуг. Зазначені договірні конструкції не знайшли свого закріплення у ЦК України.

При підготовці питання «Договір про надання інформаційних послуг» слід опрацювати главу 56 «Договір про надання інформаційних послуг» навчального посібника Договірне право України. Особлива частина /за ред. О.В. Дзери, положення законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», практику застосування чинного законодавства, а також спеціальну наукову літературу.

⇨ Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика договірних відносин з надання освітніх послуг закладом вищої освіти.
2. Договір про надання правових послуг.
3. Договір про надання інформаційних послуг.
4. Договір про надання телекомунікаційних послуг.

Виконання контрольної роботи.

☑ ***Ключові питання і терміни:*** *договір про надання освітніх послуг, договір про надання правових послуг, договір надання інформаційних послуг, договір про надання телекомунікаційних послуг.*

Питання для самоконтролю

1. Що є предметом договору про договору про навчання у закладі вищої освіти?
2. Дайте характеристику сторін договору про навчання у закладі вищої освіти.
3. Розкрийте порядок укладення договору про навчання у закладі вищої освіти.
4. Назвіть підстави для припинення договору про навчання у закладі вищої освіти.
5. Розкрийте зміст поняття «надання правової допомоги».
6. Проведіть порівняльний аналіз договору про надання правової допомоги і договору про надання правових послуг.
7. Що є предметом договору про надання правових послуг?
8. Розкрийте юридичні ознаки договору про надання правових послуг.
9. Що є предметом про надання інформаційних послуг?
10. Назвіть права та обов'язки сторін про надання інформаційних послуг.
11. Які підстави відповідальності сторін за договором про надання інформаційних послуг?
12. В якій формі укладається договір про надання телекомунікаційних послуг?
13. Дайте характеристику сторін договору про надання телекомунікаційних послуг.
14. Назвіть підстави припинення договору про надання телекомунікаційних послуг.

✍ *Практичні завдання:*

Задача 1. ТОВ «Курси іноземних мов» (далі — Курси) уклало з ТОВ «Н» договір про надання послуг з навчання англійської мови. За цим договором Курси зобов'язувалися підготувати 10 співробітників ТОВ « Н » до тестування з англійської мови, яке мало проводитися іноземною фірмою, партнером ТОВ «Н». Курс навчання складав 50 академічних годин. ТОВ «Н» зобов'язувалося забезпечити явку співробітників на заняття та оплатити послуги з навчання. При цьому договором передбачалося, що вартість навчання кожного

співробітника складає 1000 гривень за 50 годин; ціна за послуги в цілому, відповідно, складала 10 000 гривень. Після тестування ТОВ «Н» сплатило лише 7000 гривень, відмовившись сплатити суму, вказану у договорі. Таке зменшення суми ТОВ «Н» пояснювало двома аргументами: 1) після першого заняття один із співробітників ТОВ «Н» звільнився з роботи і перестав відвідувати заняття з англійської мови; 2) успішного результату під час тестування досягли лише сім співробітників. ТОВ « Курси іноземних мов » звернулося до суду з позовом про стягнення заборгованості за договором про надання послуг.

Чи має ТОВ «Н» зобов'язання оплатити навчання співробітника, який звільнився? Чи завжди можна гарантувати позитивний результат надання послуги? Вирішіть справу по суті.

Задача 2. Аудиторська фірма уклала із суб'єктом підприємницької діяльності К. договір на надання інформаційно-консультативних послуг. У контракті було зазначено, що К. надає аудиторській фірмі консультації з приводу раціональності та ефективності використання коштів на будівництво, реконструкцію та ремонт, що здійснюється третіми особами - клієнтами аудиторської фірми. У контракті було передбачено, що К. надає консультації в усному та письмовому вигляді Під час перевірки К. державною податковою інспекцією виникла конфліктна ситуація. Представники ДПІ вважали, що за вказаним контрактом К. виконує для аудиторської фірми роботи, а не надає послуги, оскільки контрактом передбачена можливість надання консультацій у письмовому вигляді, тобто наявним є матеріалізований результат. К. звернувся за консультацією до юридичної фірми.

В яких формах може виражатися результат надання послуг? Чи можна стверджувати, що якщо дія має матеріалізований вираз, то вона не є послугою? Визначте правову природу даного договору.

🗍 Індивідуальні завдання:

1. Анотація наукових поглядів на тему «Договірне регулювання надання правових послуг».
2. Реферат на тему «Правове регулювання освітніх послуг в праві ЄС».
3. Анотація наукових поглядів на тему «Договірне регулювання надання інформаційних послуг».

🕮 Нормативні акти та література

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. Дата оновлення: 01.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text (дата звернення: 20.08.2022)
2. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 року № 1023-XII. Дата оновлення: 01.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text (дата звернення: 20.08.2022)
3. Про освіту: Закон України від 05 вересня 2017 року № 2145-VIII. Дата оновлення: 05.07.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text (дата звернення: 20.08.2022)
4. Про вищу освіту: Закон України від 01 липня 2014 року 1556-VII. Дата оновлення: 12.05.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text (дата звернення: 20.08.2022)
5. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992року № 2657-XII. Дата оновлення: 15.06.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text (дата звернення: 25.08.2022)
6. Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах: Закон України від 05.07.1994 року № 80/94-ВР. Дата оновлення: 01.07.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення: 25.08.2022)
7. Про електронні комунікації: Закон України від 16 грудня 2020 року № 1089-IX. Дата оновлення: 03.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20#Text (дата звернення: 25.08.2022)
8. Порядок надання платних послуг, які можуть надаватися закладами освіти, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності, затверджений Постановою КМУ від 27 серпня 2010 р. № 796. Дата оновлення: 24.06.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-2010-%D0%BF#Text (дата звернення: 25.08.2022)
9. Типова форма договору про навчання у закладі вищої освіти, затверджена Постановою КМУ від 19 серпня 2020 р. № 735. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/735-2020-%D0%BF#Text (дата звернення: 25.08.2022)
10. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 року № 5076-VI. Дата оновлення: 16.07.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text (дата звернення: 25.08.2022)
11. Богославець В.М. Договори про надання правових послуг: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.0; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. К., 2008. 19 с.
12. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. /Т. В. Боднар, О.В.Дзера, Н.С. Кузнєцова та ін.: за заг. ред. О.В.Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2009. С. 1141-1148

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Метою індивідуальної роботи з дисципліни «Договори у сфері послуг» є самостійне додаткове осмислення програмного результату, поглиблення, систематизація та практичне застосування здобувачем вищої освіти компонент навчальної дисципліни і розвиток самостійних навичок роботи з теоретичним матеріалом та нормативно-правовими актами.

Види індивідуальних завдань:

- *реферат за вузько - спеціальною проблематикою;*
- *анотація наукових поглядів;*
- *презентація.*

Вибір магістрантом індивідуальної завдання здійснюється за погодженням з викладачем, який проводить семінарські заняття. Магістрант обирає одну із тем навчальної дисципліни та вид індивідуального завдання. Організацію, контроль та оцінку якості виконаного індивідуального завдання здійснює викладач, який веде практичні заняття. За індивідуальне завдання магістрант має можливість отримати максимально 5 **балів**.

Виконані індивідуальні завдання за тематикою дисципліни ***слід подавати на семінарські заняття, на яких розглядаються відповідні теми.*** Подача виконаних індивідуальних завдань в кінці семестру допускається виключно з дозволу викладача.

Індивідуальні завдання у формі *реферату за вузько - спеціальною проблематикою.*

Теми рефератів, які пропонуються до індивідуального виконання, розміщені у розділі «Тематика та зміст семінарських занять» цих Методичних вказівок. Використання даної форми індивідуальної роботи забезпечує формування самостійного мислення та логічності застосування наявного фактичного матеріалу.

Під час оцінки результативності написання реферату враховується наявність власного бачення щодо розуміння винесеної для опрацювання тематики. Загальний обсяг реферату повинен становити 10-12 сторінок.

Реферат складається із «Вступу», основної частини, «Висновків». У кінці додається «Список використаних джерел», на початку «Зміст» із нумерацією сторінок структурних частин.

У «Вступі» розкривається мета дослідження, відображається актуальність теми, дається характеристика напрацювань по даній темі. Основна частина має бути виконана у вигляді одного розділу. Виклад матеріалу повинен бути систематизованим, чітким, лаконічним та логічним. У «Висновках» слід висвітлити результати проведеного автором дослідження. Список використаних джерел подається в алфавітному порядку і має налічувати не менше ніж 5 джерел з яких не менше 3-х за останні три роки.

Об’єм «Вступу» – одна сторінка, основної частини – до восьми сторінок, «Висновки» — одна сторінка.

Індивідуальне завдання **«Анотація наукових поглядів» –** це підбір 3-5 наукових статей, які торкаються проблематики теми, обраної магістрантом та їх анотація. До роботи додаються ксерокопії анотованих статей.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ДЛЯ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

№ з/п	Найменування розділів і тем	Кількість годин		
		лек.	сем.	с/р
Змістовий модуль 1. Теоретично-правові основи договірного регулювання послуг				
1.	Поняття, ознаки та види послуг	2	1	5
2.	Договір як регулятор відносин з надання послуг: загальні положення	–	1	7
Змістовий модуль 2. Характеристика окремих видів договорів про надання послуг				
3.	Договірне регулювання надання транспортних послуг.	–	–	14
4.	Договірне регулювання надання послуг зберігання.	–	–	8
5.	Договірне регулювання надання посередницьких послуг	–	–	8
6.	Договірне регулювання надання фінансових послуг.	–	–	10
7.	Договірне регулювання надання туристичних, екскурсійних та готельних послуг.	2	–	8
8.	Договірне регулювання надання медичних послуг.	–	2	10
9.	Договірне регулювання надання освітніх, правових та інших видів послуг.	–	–	12
	Разом:	**4**	**4**	**82**

ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Семінарське заняття №1 (2 год.)
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ДОГОВІРНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОСЛУГ

Методичні рекомендації: Вивчення теми є надзвичайно важливим, позаяк дає можливість отримати знання про доктринальні та законодавчі підходи до поняття послуги в праві України, а також розуміння послуги в економічній науці. При вивченні теми слід звернути увагу на існування в українській цивілістиці різних концепцій розуміння сутності послуги як юридичної категорії, ознаки, які їй притаманні послузі як об'єкту цивільних прав. Особливу увагу слід звернути на нормативно-правові акти, які регулюють відносини з надання послуг, їх особливості.

Правовідносини у сфері послуг опосередковуються системою договорів про надання послуг. Дефініція договору про надання послуг закріплена у ч. 1 ст. 901 ЦК України. Загальними ознаками, які об'єднують всі договірні зобов'язання з надання послуг в єдину групу, є особливості об'єкта. При підготовці до першого та третього питання слід ознайомитися відповідно з підрозділами 1.1 та 2.2 дисертаційного дослідження Федорченко Н. В. «Зобов'язання з надання послуг у цивільному праві України: теоретично-правові засади». Проблематика систематизації договорів про надання послугу цивільному досліджується Телестаковою А.А. Проблематиці систематизації договорів загалом присвячені дисертаційні дослідження Олюхи В. Г. «Цивільно-правовий договір: поняття, функції та система» (2003 р), Бервено С. М. «Проблеми договірного права України» (2006 р.), Веретельник Л. К. «Систематизація договорів у цивільному праві України» (2007 р.), Проблематика непоіменованості договорів висвітлюється у дисертаційному дослідженні Мигалюк Л. В. «Непойменовані договори в цивільному праві України» та окремих наукових публікаціях, які присвячені дослідженню договорів, які непередбачені цивільним законодавством серед яких договори про надання послуг займають основну частину.

⇨ Питання для обговорення:

1. Послуга як економічна категорія.
2. Джерела правового регулювання зобов'язань з надання послуг та їх характеристика.
3. Послуга як правова категорія.
4. Ознаки послуги як об'єкта цивільних правовідносин.
5. Загальна характеристика договору про надання послуг:
   - поняття та особливості;
   - юридична природа;
   - зміст та відповідальність сторін.
6. Види договорів, що опосередковують зобов'язання з надання послуг.

☑ ***Ключові питання і терміни:*** *послуга, договір про надання послуг, послуга як правова категорія, непоіменований договір, виконавець (послугонадавач), послугоотримувач.*

Питання для самоконтролю

1. Які науковці-правники досліджували поняття послуги?
2. Які Ви знаєте наукові визначення поняття «послуги» як юридичної категорії?
3. Перелічіть та охарактеризуйте ознаки послуги як правової категорії.
4. Дайте визначення послуги як економічної категорії.
5. Як визначається «послуга» у Законі України «Про захист прав споживачів»?
6. Як тлумачиться ознака «невідчутності» послуги в економічній науці?
7. Приведіть приклади послуг, що входять до категорії споживчих.
8. Розкрийте ознаку «невіддільність» послуги.
9. Який доктринальний підхід розуміння сутності послуг поділяється Вами? Відповідь аргументуйте.
10. Перелічіть зобов'язання з надання послуг за ЦК України.
11. Що означає непостійність послуги?
12. Які основні періоди еволюції інституту послуг виокремлює дослідниця Федорченко Н.В.?
13. Перелічіть ознаки давньоримського інституту найму послуг.
14. Дайте визначення договору про надання послуг.
15. Перелічіть види договорів про надання послуг, які закріплені в ЦК України.

16.Які критерії застосовуються для поділу договірних видів на певні класифікаційні групи?

17.Перелічіть та охарактеризуйте ознаки договору про надання послуг.

18.Які класифікаційні критерії для систематизації договорів про надання послуг пропонує Телестакова А.А.?

🕮 Нормативні акти та література

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. Дата оновлення: 01.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text (дата звернення: 20.08.2022)
2. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 року № 1023-XII. Дата оновлення: 01.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text (дата звернення: 20.08.2022)
3. Класифікатор видів економічної діяльності ДК 009 : 2010 Дата оновлення: 24.02.2020. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10/print1453282519889456
4. Васильєва В.А. Проблеми цивільно-правового регулювання відносин з надання посередницьких послуг: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. д-ра юрид. наук: 12.00.03; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2006. 31 с.
5. Богославець В.М. Договори про надання правових послуг: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.0; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. К., 2008. 19 с.
6. Гейнц Р. М. Послуга як об'єкт цивільних прав за Цивільним кодексом України. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: Збірник наукових статей. Випуск 30. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2012. С. 86 – 93.: http://lib.pnu.edu.ua/files/zbirnyky/zb30-2012.pdf
7. Гудима М.М. Захист прав споживачів за договором про надання туристичних послуг: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.03; Н.-д. ін-т приват. права і підприємництва НАПН України. К., 2012. 20 с.
8. Гончарук К. В. Послуга як економічна категорія / Збірник наукових праць ВНАУ. Серія Економічні науки, 2011. № 02 (52). Том 2. С.24-28 URL: http://repository.vsau.org/getfile.php/9419.pdf
9. Договір як універсальна форма правового регулювання: монографія / за заг. ред. проф. В.А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. С. 134-142, С. 193-218
10. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. /Т. В. Боднар, О.В.Дзера, Н.С. Кузнєцова та ін.: за заг. ред. О.В.Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2009. С. 473-484
11. Дишкантюк Ю. Поняття й ознаки послуги як предмета господарсько-правового регулювання. Юридичний вісник. 2020. № 1. С. 285-291 URL: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/15953/Ю.%%2020Дишкантюк%20Поняття%20%й%20ознаки%20як%20предмета%20господарсько-правового%20регулювання.pdf?sequence=1&isAllowed=y
12. Науово-практичний коментар Цивільного кодексу України у 2-т. – 5-те вид., перероб. і допов. / за ред. О.В.Джери (кер. авт. кол.), Н.С.Кузнєцової, В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013. Т. II. 1120 с. С.549-560
13. Телестакова А. А. Система договорів про надання послуг в цивільному праві України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. К., 2008. 16 с.
14. Цивільне право: підручник у 2-х т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М. Баринова, Т. І. Бєгова та ін..; за заг ред. В. І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Х.: Право, 2011. Т. 2. 816 с URL: http://pidruchniki.com/1584072047810/pravo/tsivilne_pravo_tom_2
15. Цивільне право України. Договірні і недоговірні зобов'язання: [підручник] / [С.С.Бичкова, І.А.Бірюков, В.І.Бобрик та ін.]; за заг. рд. С.С. Бичкової. – 3-тє вид., змін. та допов. К.: Алерта, 2014. 496 с. URL: http://pidruchniki.com/1029022857219/pravo/tsivilne_pravo_ukrayini_dogovirni_ta_nedogovirni_zobovyazannya
16. Федорченко Наталія Володимирівна «Зобов'язання з надання послуг у цивільному праві України: теоретико-правові засади» на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. URL: https://drive.google.com/file/d/0B6e_r_dbLQfjZDd5ZFdjeXFBQzQ/view
17. Рєзнікова В.В. Співвідношення понять «послуга» та «роботи», «договір про надання послуг» та «договір підряду». Вісник господарського судочинства. Київ: Вищий господарський суд України; Видавничий дім «Ін Юре», 2012. № 3. С.85-92
18. Рєзнікова В.В. Сутність категорії «послуга»: аналіз існуючих концепцій. Вісник господарського судочинства. Київ: Вищий господарський суд України; Видавничий дім «Ін Юре», 2009,. № 1. С.58-68

Семінарське заняття № 8 (2 год.)
ДОГОВІРНЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

Методичні рекомендації: Відносини, які складаються у сфері здійснення медичної діяльності поділяються публічні і приватні. Приватні медичні правовідносини існують в юридичній формі зобов'язання з надання медичних послуг, підставами для якого може виступати договір про надання медичних послуг, одностороння обіцянка або дії в інтересі третьої особи без доручення. До зобов'язань, які виникають з приводу надання медичних послуг, повинні застосовуватися норми цивільного права, якщо інше не міститься в присвячених таким договорам законодавчих актах, зокрема Основах законодавства України про охорони здоров'я, Законі України «Про захист прав споживачів» тощо.
Договір про надання медичних послуг слід розглядати як домовленість пацієнта і медичної установи (сторін договору) у вигляді погодженою з медичною установою згоди пацієнта на надання медичних послуг, який повинен відповідати умовам дійсності цивільно-правових договорів.
При підготовці питання «Загальна характеристика договору про надання медичних послуг» слід опрацювати главу 54 «Договір про надання медичних послу» навчального посібника Договірне право України. Особлива частина /за ред. О.В. Дзери, положення Основ законодавства України про охорону здоров'я, практику застосування чинного законодавства, а також спеціальну наукову літературу.
При підготовці питання «Класифікація договорів про надання медичних послуг» доцільно користуватися дисертацією Герц А.А. «Договірні зобов'язання у сфері надання медичних послуг».

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика договору про надання медичних послуг.
2. Інформована згода пацієнта на медичне втручання. Медична таємниця.
3. Класифікація договорів про надання медичних послуг.
4. Договір про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій.

Ключові питання і терміни: *договір про надання медичних послуг, пацієнт, медична установа, лікар, трансплантація, медична послуга.*

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення договору про надання медичних послуг.
2. Назвіть джерела договірного регулювання договору про надання медичних послуг.
3. Що є предметом договору про надання медичних послуг.
4. Розкрийте особливості договору про надання медичних послуг.
5. Який порядок укладення договору про надання медичних послуг?
6. Що є предметом договору про надання медичних послуг?
7. Назвіть і охарактеризуйте сторони договору про надання медичних послуг.
8. Які обов'язки послугонадавача за договором про надання медичних послуг?
9. Що таке «інформована згода пацієнта медичне втручання»?
10. Що охоплюється змістом поняття «медична таємниця»?
11. Розкрийте підстави відповідальності за договором про надання медичних послуг
12. На які види поділяються договори про надання медичних послуг за цільовою спрямованістю?
13. Як можна класифікувати договори про надання медичних послуг залежно від особливостей послуг, що є предметом договору?
14. Назвіть джерела договірного регулювання договору про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій.
15. Хто є сторонами договору про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій.
16. Що є предметом договору про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій
17. Розкрийте зміст договору про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій.

Практичні завдання:

Задача 1. Л., хворий на рак легенів, вирішив взяти участь у медичному експерименті. В договорі, укладеному між ним та Науково -дослідним інститутом, була зазначена сума винагороди за участь в експерименті в розмірі 20 тис. грн.

В ході проведеного дослідження з'ясувалося, що хвороба Л. не має нічого спільного із дослідженнями, що проводяться в ході даного медичного експерименту. Інститут вирішив припинити проведення експерименту за участю Л. уклав договір з іншим добровольцем.

Л. звернувся до Інституту з вимогою сплатити йому в повному обсязі суму, обумовленої в договорі, винагороди, оскільки він ризикував своїм життям, беручи участь в експерименті, до того ж, припинення експерименту відбулося не з його вини.

Інститут відмовився сплатити винагороду аргументуючи тим, що вже укладено договір з іншим добровольцем, а програмою проведення експерименту не передбачені додаткові виплати. До того ж, оскільки шкоди здоров'ю Л. взагалі не завдано, то згідно з умовами укладеного між ними договору, він взагалі не має права на одержання будь-яких сум від Інституту.

Проаналізуйте аргументи сторін.

Задача 2. Н. звернувся у приватний заклад охорони здоров'я з метою проведення медичного втручання з видалення жовчного міхура. З Н було укладено письмовий договір про надання медичної послуги, в якому чітко описано обсяг операції, ризики і прогнози та вартість такого медичного втручання. Н. здійснив повну передоплату і в призначений час йому було проведено видалення жовчного міхура. Проте в ході оперативного втручання хірург розширив обсяги операції і вирішив видалити також і апендицит, оскільки останній був атипової форми. Після проведеного втручання Н. надали додатковий договір, у якому йшлось про розширення обсягу операції та відповідно про додаткову оплату. Н. відмовився підписати цей договір і здійснити усі зобов'язання за ним, оскільки вважав, що розширення обсягу операції, проведеної хірургом, не було погоджене ні з ним, ні з його членами сім'ї, крім цього видалений апендицит не міг вплинути на процес його лікування та одужання від основного захворювання.

Проаналізуйте дану ситуацію з правової точки зору. Чи може пацієнт відмовитись від виконання таких зобов'язань згідно з чинним національним законодавством? Хто нестиме відповідальність за зміну обсягу операції? Як повинні були діяти медичні працівники в такій ситуації?

🗍 Індивідуальні завдання:

4. Анотація наукових поглядів на тему «Договірне регулювання надання медичних послуг».
5. Реферат на тему «Договірні відносини у сфері трансплантації органів».
6. Реферат на тему «Договір сурогатного материнства».

🕮 Нормативні акти та література

14. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. Дата оновлення: 01.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text (дата звернення: 20.08.2022)
15. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 року № 1023-XII. Дата оновлення: 01.08.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text
16. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р. № 2801-XII Дата оновлення: 19.08.2022. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2801-12 (дата звернення 25.08.2022)
17. Про договори про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій: Постанова КМУ від 25 квітня 2018 року № 410. Дата оновлення: 01.07.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410-2018-%D0%BF#Text (дата звернення 25.08.2022)
18. Перелік платних послуг, які надаються в державних і комунальних закладах охорони здоров'я та вищих медичних навчальних закладах: постанова КМУ від 17 вересня 1996 р. № 1138. Дата оновлення: 14.03.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1138-96-%D0%BF#n12
19. Про порядок видачі атестаційно-експертного висновку, що підтверджує наявність в особи цілительських здібностей: наказ МОЗ України від 23.09.2013 р. № 822. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1943-13 (дата звернення: 20.08.2022)
20. Герц А.А. Договірні зобов'язання у сфері надання медичних послуг. дис. . д.ю.н. за спец. 12.00.03. Львів. 2016. 421 с. http://idpnan.org.ua/files/gerts-a.a.-dogovirni-zobov_yazannya-u-sferi-nadannya-medichnih-poslug-_d_.pdf (дата звернення: 21.08.2022)
21. Савченко В. О. Поняття медичних послуг, їх співвідношення з медичною допомогою та медичною діяльністю. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. 2012. № 1000. Серія «Право». С. 354–358.
22. Дворніченко А.С. Цивільно-правове регулювання інформованої згоди на медичне втручання: автореф. … дис. 12.00.03. Харк. Ун-т внутрішн. справ. Харків. 2017. 21 с. http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1961/civil_no_pravove_regulyuvannya_informova.pdf?sequence=2&isAllowed=y

23. Тараненко А.О. Договір на протезування органів та кінцівок людини : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. К., 2015. 22 с
24. Майданик Р.А. Питання цивільно-правової відповідальності за договором про надання медичних послуг. *Право Україна*. 2011. № 11-12. С. 82–91.
25. Савченко В. О. Медичні послуги як об'єкт цивільних правовідносин: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03, Нац. акад. прав. наук України, НДІ приват. права і підприємництва ім. Ф. Г. Бурчака. К.:2014, 20с.
26. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. /Т. В. Боднар, О.В.Дзера, Н.С. Кузнєцова та ін.: за заг. ред. О.В.Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2009. С. 1107-1132

Інформаційні ресурси

1. http://zakon.rada.gov.ua – законодавство України: офіційний сайт Верховної Ради України
2. https://www.president.gov.ua/ – офіційне інтернет-представництво Президента України.
3. http://www.kmu.gov.ua/ – офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
4. http://www.nbuv.gov.ua/ – офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського.
5. https://mon.gov.ua/ua – офіційний сайт Міністерства освіти і науки України
6. https://moz.gov.ua/ – офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України
7. http://lib.pu.if.ua – офіційний сайт наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
8. http://pidruchniki.ws/pravo/ – бібліотека українських підручників